

Олексієнко Я. І., Ведмедюк А. Д., Меньших О. Е.

**ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ.
УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ
В ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ:
ПЕРЕМОГИ ТА ПОРАЗКИ**

Навчально-методичний посібник

Черкаси – 2016

УДК 613.21:796.01568
ББК 75.081
О 53

Рецензенти:

- Гулько П.М.*** – викладач-методист циклової комісії з фізичного виховання Черкаського бізнес-коледжу, кандидат педагогічних наук;
Дудник І.О. – доцент кафедри фізичного виховання Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, кандидат педагогічних наук.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького
(протокол № 2 від 10 листопада 2015 року)*

Олексієнко Я. І.

- О 53 Олімпійські ігри. Участь українських спортсменів в Олімпійських іграх: перемоги та поразки : навч.-метод. посіб. / Я. І. Олексієнко, А. Д. Ведмедюк, О. Е. Менських. – Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – 2016. – 80 с.

У навчально-методичному посібнику розкриваються історичні аспекти Олімпійських ігор і фізкультурно-спортивного руху в Україні; участь українських спортсменів в Олімпійських іграх минулого та сучасності, їхні перемоги та поразки.

Видання розраховане на фахівців з фізичної культури, студентів, спортсменів.

УДК 613.21:796.01568
ББК 75.081

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ I. Історичні аспекти фізкультурно-спортивного руху в Україні.....	6
Розділ II. Олімпійські ігри.....	10
2.1. Олімпійські ігри Античності.....	10
2.2. Олімпійські ігри сучасності.....	11
2.2.1. Зимові Олімпійські ігри.....	11
2.2.2. Літні Олімпійські ігри.....	20
2.3. Українські спортсмени на Олімпійських іграх сучасності (новітній період).....	35
2.3.1. Зимові Олімпійські ігри.....	37
2.3.2. Літні Олімпійські ігри.....	41
Розділ III. Юнацькі Олімпійські ігри.....	50
Розділ IV. Параолімпійські ігри.....	52
Розділ V. Олімпійці Черкащини.....	54
Розділ VI. Національний олімпійський комітет.....	66
Розділ VII. Міжнародний олімпійський комітет.....	68
Розділ VIII. Олімпійська символіка.....	70
Використана та рекомендована література.....	73
Додатки.....	75
Додаток 1. Олімпійські види спорту.....	75
Додаток 2. Види спорту, визнані МОК.....	76
Додаток 3. Види спорту, виключені з олімпійської програми.....	78

ВСТУП

Олімпійські ігри (грец. *οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες*) – міжнародні спортивні змагання, які проводяться кожні чотири роки під егідою Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Види спорту, які входять до програми Олімпійських ігор, називаються олімпійськими. Переможці змагань отримують довічне звання олімпійського чемпіона.

Олімпійські ігри діляться на літні й зимові. Літні Олімпійські ігри проводяться кожні чотири роки в рік, кратний чотирьом. Зимові Олімпійські ігри об'єднують зимові види спорту й відокремилися від літніх, починаючи з 1924 року. До середини 90-х років літні й зимові Олімпійські ігри проводилися в один рік. Починаючи із зимової Олімпіади Ліллекхаммера (Норвегія), зимові Олімпійські ігри проводяться через два роки після літніх.

Еволюція олімпійського руху в 20-му і 21-му століттях призвела до певних змін в Олімпійських іграх. Ці зміни включають, зокрема, створення зимових Ігор, Параолімпійських ігор для спортсменів із фізичними вадами, а також Юнацьких Олімпійських ігор для неповнолітніх спортсменів. Зростання значення засобів масової інформації створило проблеми корпоративного спонсорства та комерціалізації Олімпійських ігор. Світові війни призвели до скасування Ігор у 1916-му, 1940-му і 1944-му роках. Бойкотування деякими країнами Ігор під час “Холодної війни” призвело до обмеженої репрезентативності Ігор у 1980 і 1984 роках.

МОК був змушений адаптуватися до економічних і політичних змін та технологічних реалій 20-го століття. В результаті, Олімпійські ігри змістилися від чисто любительського спорту, як це передбачалось П'єром де Кубертенем, до участі професійних спортсменів. Зокрема, підготовка спортсменів до складу олімпійської збірної команди України здійснюється протягом 10–12 років. Досягнення спортсменами високих спортивних результатів на міжнародній спортивній арені можливо, перш за все, за умови створення для них сприятливих умов для тренування, починаючи зі спортивної школи та забезпечення відповідної етапності підготовки.

Сьогодні існують значні проблеми в діяльності спортивних шкіл, як основного резерву підготовки спортсменів вищої кваліфікації. У більшості спортивних шкіл недостатньо коштів на організацію повноцінної навчально-спортивної роботи. Витрати на зазначені цілі із загального кошторису шкіл в середньому складають лише 17%. Недостатньо також коштів на придбання обладнання, інвентарю, спортивної форми, виїздів спортсменів на навчально-тренувальні збори та змагання. Спортивні бази, на яких проводяться спортивні заняття, у переважній більшості перебувають у незадовільному стані.

Удосконалення законодавчої, нормативно-правової та матеріально-технічної бази спорту вищих досягнень в країні сприятиме реалізації стратегії олімпійської підготовки українських спортсменів [12].

РОЗДІЛ І

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ

ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Зародження фізичної культури наших предків своїми витокami сягає далеких часів. Українці походять від давніх слов'ян – людей великого зросту й досконалого фізичного розвитку.

Давні слов'яни жили в тісному зв'язку з природою, поклонялися їй. Це зумовлювало бажання забезпечити собі захист і добробут. Але, поряд із, цим вони особливого значення надавали військово-фізичній підготовці молодих людей – дужих, кмітливих, витривалих. Адже військовий чинник був основним і визначальним у спрямованості фізичного виховання у зв'язку з нападами кочівників на племена праукраїнців.

Зручне географічне розташування наших земель у центрі Європи приваблювало завойовників, тому вже в *часи Київської Русі* виникла необхідність у формуванні чіткої системи засобів та форм навчання фізичної культури. Дітей вперше садили на коня у 3–4-річному віці, а з 7 років у давньоруській державі навчали читати, писати, стріляти з лука, володіти списом та арканом, вправно їздити верхи. Справжньому військовому мистецтву навчали з дванадцяти років. Згодом влаштовували випробування для юнаків, після чого посвячували їх у воїни (у 17-річному віці або й раніше).

Вершиною українського тіловиховання стала *система фізичної культури запорізьких козаків*, одна з найкращих у світі в ті часи. Вона увібрала увесь попередній багатовіковий досвід наших предків. Козаки досконало володіли зброєю, козацькими одноборствами (*гонак, гойдок, спас*); керували човнами та мали сильний, вольовий характер; великого значення надавали загартуванню, заняттями фізичними вправами, різноманітним змаганням [1, с. 5].

Перші самодіяльні фізкультурно-спортивні організації в Україні з'явилися наприкінці XIX століття. У 1902 році львівські руховики-соколи прилюдно виступали з вправами і тим самим позитивно впливали на ставлення суспільства до фізичного виховання. Вони намагалися різними способами (створенням шкіл, спортивних гуртків, клубів, видавництвом навчальних

посібників) поширювати “руханку” між українськими масами в усіх куточках краю. Наприкінці XIX – початку XX ст. український “Сокіл” у Львові був єдиним руханковим товариством, що ставило за мету гармонійне виховання тіла і духу.

У 1903 р. відбулися перші організаційні кроки з розвитку українського футболу. Цей рік був черговою віхою в його еволюції. Подальшим організаційним етапом на шляху творення команди стало заснування І. Боберським “Українського спортивного кружка” в травні 1904 року.

У 1908–1914 рр. І. Боберський був головою товариства “Сокіл-Батько”, із його ініціативи створювалися нові спортивні структури, набували поширення та розвитку окремі види спорту, товариства, клуби. Так, у 1906 р. його учні з академічної гімназії заснували перший український спортивний гурток, де розвивалися легка атлетика, футбол, бокс, хокей на траві, лещетарство, мандрівництво та санний спорт. Професор І. Боберський допомагав організувати аналогічні руханково-пожежні гуртки і у селах, і в містах. Наприклад, у гімназіях Тернополя і Перемишля, які переросли у спортивні товариства “Поділля” і “Саянова Чайка”. Завдяки активній праці Боберського в Західній Україні щодо організації цих товариств було засновано 974 сокільських гнізд й близько 800 січових товариств. І. Боберський першим залучав до спортивно-гімнастичних товариств жінок.

У цей період ставлення державних органів влади до спорту й фізкультурної активності було маловиразним і пасивним. Першими вітчизняними державними структурами XX століття були відділи Всеобучу, які утворювалися у східній частині України на тлі складних воєнно-політичних обставин 1918–1920 років.

Важливим етапом розвитку спорту в Україні стало проведення 1-ї Російської олімпіади, яка відбулася в Києві наприкінці серпня 1913 року. Для проведення цієї Олімпіади збудували стадіон, на той час єдину капітальну спортивну споруду в Україні. Після 1917 року спортивна робота в Україні дещо активізувалася: збільшилася кількість осіб, що займаються спортом, розпочалось будівництво спортивних споруд, створення спортивних організацій.

На формуванні організації фізкультурно-спортивного руху позначилися відмінності історичного й суспільно-політичного

розвитку Наддніпрянщини і Західної України. У Східній Україні в першій третині XX століття практично було завершено утворення державних і громадських форм організації радянського фізкультурно-спортивного руху з чіткою централізацією та цільовим змістом. Активно діяла Вища рада фізичної культури при Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітеті (1923), сформувалася мережа добровільних спортивних товариств. Водночас у західній частині України розвивалася самодіяльна, традиційна ще з довоєнних часів система спортивних товариств, які функціонували на національній основі та діяли під егідою Українського Спортивного Союзу з 1924 до 1939 року [7].

Вперше свою майстерність спортсмени України переконливо продемонстрували на Всесоюзній спартакіаді 1928 року, де вони стали переможцями з багатьох видів спорту – волейболу, баскетболу, гандболу, гімнастики. Тридцять років стали періодом великого розвитку українського спорту. У 1930 році в Харкові був відкритий Державний інститут фізичної культури України, 5 технікумів фізичної культури працювали в Києві, Дніпропетровську, Одесі, Луганську та Артемівську. В Україні виросла велика група спортсменів високої кваліфікації, що конкурувала з найкращими закордонними майстрами. Наприклад, у 1935 році В. Тітов встановив два світових рекорди в кульовій стрільбі. Важкоатлет Г. Попов встановив 126 рекордів СРСР, 79 із яких перевищували світові.

У цілому принципи, форми та зміст організації фізкультурно-спортивного руху в УРСР зумовлювалися конкретними завданнями, суспільними запитами, специфікою соціально-політичної та економічної ситуації в СРСР. Упродовж XX століття спостерігалася тенденція до зміни завдань і цільового змісту фізкультурно-спортивного руху від воєнізованої, військово-прикладної до результативно-спортивної, професійно-прикладної, оздоровчої спрямованості.

Сучасну вітчизняну організаційну структуру фізкультурно-спортивного руху було сформовано в період активної розбудови радянських органів управління. Головна керівна ланка майже постійно мала статус комітету з фізичної культури і спорту, який, будучи основним керівним органом в республіці, у різні роки підпорядковувався відповідно Всеукраїнському Центральному

Виконавчому Комітету, Раді Народних Комісарів УРСР, Міністерству охорони здоров'я в УРСР, Раді Міністрів УРСР.

У новітній час в Україні, як і у сусідніх пострадянських державах – Російській Федерації та Білорусі, виникла низка труднощів щодо трансформації національних систем фізкультурно-спортивного руху. До сьогодні в цих країнах ще не сформовано чіткої організаційної структури сфери фізичної культури та спорту відповідно до нових соціально-політичних умов. Невирішеними залишаються питання пропорційності використання асигнувань для руху “Спорт для всіх” і спорту вищих досягнень. Подібно до ситуації в Україні, у пострадянських державах не спостерігається активізація масового спорту, низькими є показники залученості до занять фізичними вправами широких верств населення, фіксується погіршення стану фізичного здоров'я багатьох категорій населення.

З моменту проголошення незалежності в Україні спостерігається вкрай повільний процес еволюційних змін у системі управління фізичною культурою та спортом. Насамперед, в Україні проголошено й обрано пріоритетним для галузі шлях на збереження та зміцнення здоров'я населення, збереження генофонду держави. Активізовано сферу параолімпійського спорту. Водночас майже увесь управлінський та фінансовий потенціал галузі спрямований на спорт вищих досягнень. Попри це, виразними є деструктивні тенденції: втрата провідних позицій українських спортсменів у світовому та європейському спорті, руйнування матеріально-технічної бази, скорочення мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл та зниження ефективності їх діяльності, виїзд кваліфікованих тренерів за кордон [7].

Для успішного розвитку сфери масової фізичної культури бракує відповідних асигнувань та капіталовкладень. Громадські спортивні організації практично повністю утримуються за рахунок державного бюджету. Спроби будь-яких структурних змін у галузі зводяться в основному до зміни перших керівників або об'єднання керівництва кількома суміжними сферами (спорт, туризм, молодіжна політика) у єдиний керівний орган. Зміни в центральному керівному органі галузі за останні роки помітно вплинули та деякою мірою порушили і навіть зруйнували обласну та районну ланки, що може негативно позначитися на розвитку галузі вже найближчим часом [7].

РОЗДІЛ II ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ

2.1. Античні Олімпійські ігри

Олімпійські змагання, Олімпійські ігри (грец. *Ολυμπιακοί αγώνες*) – загальногрецькі урочисті змагання культового характеру на честь Зевса Олімпійського, які відбувалися з 776 року до н. е. кожні 4 роки в місті Олімпія на березі річки Алфей (на Пелопоннесі) [10].

Олімпійські змагання були символом єдності грецьких міст-держав і відігравали велику роль у розвитку культури. Засновником Олімпійських змагань вважався Геракл, який поновив ігри на честь Пелопа, присвятивши їх Зевсові. Олімпійські змагання поновлювалися і впорядковувалися кілька разів.

За переказом, правила проведення ігор установили Лікурґ Спартанський та Іфіт Елідський. До програми входили біг, стрибки, кидання диска, боротьба, кулачний бій, змагання колісниць тощо. На час проведення Олімпійських змагань припинялися війни і встановлювалося священне перемир'я – екехірія. Ігри починалися 22 червня і тривали 5 днів. Організацію змагань доручали громадянам Еліди, з яких вибирали суддів-еланодиків. Спортсмени повинні були протягом 10 місяців, що передували Олімпійським змаганням, тренуватися в гімназії в Еліді. За місяць до відкриття ігор спортсмени прибували до Олімпії і під керівництвом досвідчених тренерів готувалися до змагань. Від V ст. до н. е. учасниками Олімпійських змагань ставали поети, які читали свої твори.

Переможці ігор називались олімпіоніками. В останній день свята вони одержували вінки з гілчок священної маслини та пальмову гілку. На честь триразового переможця ігор в Олімпії встановлювали його погруддя. Імена переможців та назви їхніх міст урочисто оголошували і влаштовували на їх честь бенкет. Героя Олімпійських змагань урочисто зустрічали на Батьківщині: складали жертву божеству міста, влаштовували бенкет і співали гімни на честь переможця. В Афінах його звільняли від податку та інших обтяжливих громадських обов'язків, йому давали

найкраще місце в театрі тощо. У деяких містах Греції діти олімпіоніків теж користувалися привілеями.

Серед учасників і переможців Олімпійських ігор були відомі вчені та мислителі, зокрема Демосфен, Демокріт, Платон, Аристотель, Сократ, Піфагор, Гіппократ. Піфагор був чемпіоном з кулачного бою, а Платон – в панкратіоні.

У наш час комплексні міжнародні спортивні змагання проводяться з 1896 року раз на чотири роки. Олімпійські ігри сучасності організовує Міжнародний олімпійський комітет.

2.2. Олімпійські ігри сучасності

Олімпійський спорт – один із найдивовижніших явищ в історії людства. Зародившись в Древній Греції у 776 р. до н. е., Олімпійські ігри регулярно проводилися протягом більш ніж 1000 років, ці змагання були однією з найважливіших частин загальноеллінської цивілізації. Закінчивши свій древньогрецький цикл у 394 році н. е., Олімпійські ігри поновили у 1896 році в Греції у нових історичних умовах після 1500 річчя повного занепаду, завдяки зусиллям засновника нового олімпійського руху французького барона П'єра де Кубертена. Але поновленою, на жаль, лишилась тільки спортивна частина змагань. Олімпія була не лише спортивним фізкультурним центром, вона була найголовнішим центром усієї культури давньої Греції. Уся діяльність у сфері олімпійського спорту концентрується на підготовці до Олімпійських ігор та їх успішному проведенні. Найвищим критерієм ефективності підготовки спортсменів до Олімпійських ігор є завоювання золотих медалей. Олімпійський спорт є важливим стимулом для розвитку масового спорту, залучення до нього мільйонів людей різного віку, особливо дітей та молоді. Одночасно із масового спорту в олімпійський і професійний спорт відбирають талановитих спортсменів, які в майбутньому досягають найвищих результатів.

2.2.1. Зимові Олімпійські ігри

Зимові Олімпійські ігри 1924, або I Зимові Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання із зимових видів спорту, яке проходило у місті Шамоні (Франція) з 25 січня по 5 лютого

1924 року. Ігри проходили як “Тиждень зимового спорту” (англ. *Winter Sports Week*). У цих іграх брали участь 258 спортсменів із 16 країн світу, із них – 247 чоловіків та 11 жінок. Було розіграно 16 комплектів нагород у 9 видах спорту. Програма: чоловіки – бобслеї, лижний спорт (перегони, стрибки з трампліна, двоборство), швидкісний біг на ковзанах, фігурне катання, хокей із шайбою, жінки – фігурне катання. Проходили показові змагання – лижні перегони військових патрулів, а також матчі з керлінгу.

Найуспішніше виступили норвезькі лижники та фінські ковзанярі. У хокейних змаганнях перемогу здобула збірна команда Канади, вигравши всі 5 матчів із загальним рахунком 110:3.

Єдиним видом спорту, що вирізнявся гострим суперництвом спортсменів із різних країн – Австрії, Великобританії, США, Фінляндії, Франції, Швейцарії, Швеції було фігурне катання. Найвпевненіше виступали австрійські спортсмени, які вибороли дві золоті медалі; змагання серед жінок, де було вісім учасниць, з великою перевагою виграла дворазова чемпіонка світу Х. Планк-Сабо, а Х. Енгельман й О. Бергер перемогли в парному катанні. Цікаво, що Х. Енгельман, щоправда з іншим партнером, була чемпіонкою ще в 1913 році. Проте, яскравіший приклад спортивного довголіття продемонстрували, посівши друге місце Людовік і Вальтер Якобсон з Фінляндії. Вони вперше виграли чемпіонат світу у 1911 році, були чемпіонами Ігор Олімпіади 1920 року. У змаганнях чоловіків перемогу здобув шведський фігурист Р. Графстрем.

У неофіційному командному заліку з суттєвою перевагою перемогу над суперниками здобули спортсмени Норвегії завоювавши 122,5 очки і 18 медалей – 4 золотих, 7 срібних, 7 бронзових. Другими були фінські олімпійці, які набрали 59,5 очок та 9 медалей – 4 золоті, 3 срібні, 2 бронзові, а третіми спортсмени США в яких було 26 очок і три медалі – 1 золота і 2 срібні.

Зимові Олімпійські ігри 1928 або **II Зимові Олімпійські ігри** – це міжнародне спортивне змагання із зимових видів спорту, яке проходило у місті Санкт-Моріц, Швейцарія з 11 лютого по 19 лютого 1928 року. У них прийняли участь 464 спортсмени з 25 країн світу. Розіграно 14 комплектів нагород у 8 видах спорту.

Зокрема, як і в попередніх Іграх змагання з фігурного катання на ковзанах проходили в напруженій боротьбі. Проте, відстояти звання чемпіона, здобуте у 1924 року, вдалося лише Р. Графстрему. У змаганнях серед чоловіків він завоював третю золоту медаль. У змаганнях серед жінок прийшла першою Соня Хені – видатна норвезька фігуристка, яка стала чемпіонкою світу за рік до Ігор. Вона двічі ставала олімпійською чемпіонкою в 1932 і 1936 роках. Також Соня Хені вигравала всі чемпіонати світу до 1936 року. У парному катанні перемогли французькі фігуристи А. Жолі і П. Брюне. Австрійські фігуристи змушені були задовольнятися двома срібними і бронзовими медалями.

Загальнокомандну перемогу, як і в попередніх Іграх, здобули спортсмени Норвегії, завоювавши 93 очки і 15 медалей – 5 золотих, 5 срібних, 5 бронзових. Другими були американці з 45 очками і шістьма медалями – 2 золотих, 2 срібних, 2 бронзових. Третіми стали олімпійці Швеції, які завоювали 35 очок та 5 медалей – 2 золотих, 2 срібних, 1 бронзову.

Зимові Олімпійські ігри 1932 або **III Зимові Олімпійські ігри** – міжнародне спортивне змагання із зимових видів спорту, яке проходило у місті Лейк-Плесід, США з 4 лютого по 15 лютого 1932 року. У них брали участь 307 спортсменів (з них 30 жінок) з 17 країн світу. Розіграно 14 комплектів нагород у 5 видах спорту.

Вдруге поспіль олімпійською чемпіонкою в одиночному катанні стала норвежка Соня Хені – всі сім суддів дали найвищу оцінку її виступу. У парному катанні повторного успіху також домоглися чемпіони Ігор 1928 року, спортсмени із Франції А. Жоли-Брюне і П. Брюне.

У неофіційному командному заліку першими виявилися спортсмени США, котрі завоювали 85 очок та 12 медалей – 6 золотих, 4 срібних, 2 бронзових. Олімпійці Норвегії зайняли друге місце з 68 очками і десяти медалями – 3 золотих, 4 срібних, 3 бронзових. Третіми були спортсмени Канади, завоювавши 46 очок та 7 медалей – 1 золота, 1 срібна, 5 бронзових.

Зимові Олімпійські ігри 1936 або **IV Зимові Олімпійські ігри** – міжнародне спортивне змагання із зимових видів спорту, яке проходило у місті Гарміш-Партенкірхен, Німеччина з 6 по 16 лютого 1936 року.

У спортивному відношенні Зимові олімпійські ігри 1936 року відіграли істотну роль розвитку зимових видів спорту. Програму змагань розширили. У ній вперше з'явився гірськолижний спорт – в чоловіків і жінок були медалі в лижному двоборстві – швидкісний спуск і слалом. Доповнилась програма також лижною естафетою 4x10 км. У змаганнях брали участь 756 спортсменів, зокрема 76 жінок із 28 країн. Кількість спортсменів була у два з половиною рази більша, ніж на попередніх зимових сучасних Олімпійських іграх. Норвежці порівняно легко зуміли довести, що теперішній успіх команди США в Лейк-Плесіді носив випадковий характер. Вони завоювали сім золотих медалей. У стрибках з трампліна Б. Рууд, завоював другу золоту медаль. У двоборстві лідирував Хаген, а в швидкісному бігу на ковзанах 1500 м М. Матисен. У фігурному катанні на ковзанах, свою третю золоту медаль, завоювала Соня Хені. Проте справжнім героєм змагань став ковзаняр І. Баллангруд, зумівши отримати три золоті медалі на дистанціях 500 м, 5000 м, і 10000 м, а також одну срібну медаль на дистанції 1500 м.

У лижних гонках золоті медалі завоювали спортсмени Швеції, на дистанціях 18 км і 50 км, а спортсмени Фінляндії на естафеті 4x10 км. У гірськолижному двоборстві як у чоловіків, так і жінок перші та другі місця вибороли олімпійці Німеччини. Спортсмени Німеччини зуміли також завоювати золоту медаль в парному катанні – М. Хербер і Еге Байєр, а одиночному катанні перемогу з великою перевагою здобув австрійський фігурист До Шефер.

У бобслеї спортсмени США виступили значно гірше у порівнянні з попередніми Іграми. Вони вибороли золоту і бронзову медалі у перегонах двійок.

Найбільшою сенсацією зимових Ігор 1936 року була поразка канадських хокеїстів від збірної Великобританії. Здобувши чергову переконливу перемогу у фігурному катанні, Соня Хені після Ігор перейшла у американський професійний балет на льоду й досягла у ньому фантастичних успіхів. Спектаклі і 13 фільмів знятих в Голівуді, принесли їй дивовижні на той час доходи – щонайменше 76 000 000 доларів.

Переконливу загальнокомандну перемогу здобули спортсмени Норвегії, набравши 100 очок та завоювавши 15 медалей –

7 золотих, 5 срібних, 3 бронзових. Друге місце посіли спортсмени Німеччини з 46 очками та 6 медалями – 3 золотих і 3 срібних. Третіми були олімпійці Швеції, завоювавши 42 очки і сім медалей – 2 золотих, 2 срібних, 3 бронзових. У неофіційному медальному заліку Норвегія здобула перемогу, здобувши 15 нагород, другою була команда Германії – 6 нагород.

Ігри 1940 та 1944 років було скасовано через Другу світову війну.

V Зимові Олімпійські ігри проходили з 30 січня по 8 лютого 1948 року в місті Санкт-Моріц (Швейцарія). В них брали участь 713 спортсменів, зокрема 77 жінок із 28 країн. Перше місце вибороли спортсмени Швеції здобувши 70 очок та 10 медалей – 4 золотих, 3 срібних, 3 бронзових. Другими були олімпійці Швейцарії завоювавши 68 очок та 9 медалей – 3 золотих, 4 срібних, 2 бронзових. На третьому місці виявилися американські спортсмени, завоювавши 64,2 очок і 9-ти медалей – 3 золотих, 4 срібних, 2 бронзових.

VI Зимові Олімпійські ігри проходили з 14 по 25 лютого 1952 року в місті Осло (Норвегія). В іграх брали участь 732 спортсмени, зокрема 108 жінок із 30 країн. Розширилася програма змагань. Вперше було включено лижну гонку на дистанцію 10 км. В загальнокомандній боротьбі найсильнішими виявилися спортсмени Норвегії, зумівши відновити свої позиції з зимових видів спорту: 104,5 очок і 16 медалей – 7 золотих, 3 срібних, 6 бронзових. Друге місце зайняли олімпійці США завоювавши 77,5 очок та 11 медалей – 4 золотих, 6 срібних, 1 бронзову. Третіми були спортсмени Фінляндії, отримавши три золоті, чотири срібні і ще дві бронзові медалі і 63 очка у неофіційному командному заліку.

VII Зимові Олімпійські ігри проходили з 26 січня по 5 лютого 1956 року в місті Кортіна-д'Ампеццо (Італія).

Кортіна-д'Ампеццо вже у 20–30 роки було досить відомим центром зимового спорту. Наприкінці 20-х років тут проводилася першість світу з лижного спорту, на початку 30-х – з гірськолижного. В іграх брали участь 924 спортсмени, зокрема 146 жінок з 33 країн світу. Це були дебютні зимові ігри для СРСР, в яких спортсмени одразу завоювали найбільшу кількість нагород. Ці Зимові Олімпійські ігри вперше транслювались телебаченням.

П'ятдесят три спортсмени Радянського Союзу брали участь в змаганнях з лижного спорту, швидкісного бігу на ковзанах і з хокею. Австрійський гірськолижник Тоні Зайлер уперше в історії виграв золоті медалі в усіх трьох видах гірськолижного спорту.

VIII Зимові Олімпійські ігри проходили з 18 по 28 лютого 1960 року в місті Скво-Веллі (США). Брали участь 665 спортсменів, зокрема 144 жінки з 31 країни. Японія, яка доти ніколи не вигравала золоті медалі на Зимових Олімпіадах, здобула золото, срібло і бронзу в стрибках з трампліна. Галина Кулакова з СРСР виграла всі три лижні гонки. Нідерландець Адріанус Схенк здобув три золоті медалі у бігу на ковзанах.

Канада відмовилася прислати хокейну команду, мотивуючи це тим, що за соціалістичні країни виступають хокеїсти-професіонали.

У загальнокомандному неофіційному заліку переконливу перемогу здобули спортсмени СРСР, завоювавши 146,5 очка та 21 медаль – 7 золотих, 5 срібних, 9 бронзових. Друге місце зайняли спортсмени зі Швеції – 62 очка і 3 золоті медалі.

IX Зимові Олімпійські ігри проходили з 29 січня по 9 лютого 1964 року в місті Інсбрук (Австрія).

Ігри виявилися рекордними як за кількістю учасників, так і за програмою. 1111 спортсменів, зокрема 197 жінок, що представляли 37 країн, 36 команд – НДР і ФРН було винесено об'єднаною командою, виборювали нагороди в 34 видах змагань, 7 видах спорту.

В складі збірної СРСР з біатлону в естафетній гонці 4x7,5 км золоту олімпійську медаль знову завоював Іван Бяков (український радянський спортсмен).

Перемогу в загальнокомандному заліку завоювали спортсмени збірної команди СРСР, отримавши 162 очка і 25 медалей – 11 золотих, 8 срібних, 6 бронзових. Друге місце посіла команда Норвегії набравши 89,5 очка, завоювавши 15 медалей – 3 золотих, 6 срібних, 6 бронзових. Третіми були австрійські спортсмени, які вибороли 79 очок та 12 медалей – 4 золотих, 5 срібних, 3 бронзових.

X Зимові Олімпійські ігри проходили з 6 по 18 лютого 1968 року в місті Гренобль (Франція). В X Зимових Олімпійських іграх 1968 року брали участь спортсмени із 37 країн. Всього

брали участь 1158 атлетів, із них: чоловіків – 947, жінок – 211. Було розіграно 35 комплектів нагород у 6 видах спорту.

Вперше в зимових Олімпійських іграх прийняли участь представники Марокко; спортсмени НДР і ФРН, які складали у 1956 – 1964 роках об'єднану німецьку команду, виступили самостійними командами.

Найбільше медалей завоювали спортсмени Норвегії, які успішно виступили в змаганнях ковзанярів та лижників (гонки і стрибки з трампліна). Команда СРСР завоювала на одну (золоту) медаль менше. Краще за інших виступили італійські бобслеїсти, радянські біатлоністи і хокеїсти, шведські лижниці, французькі гірськолижники (і чоловіки, і жінки), саночники з НДР, американські фігуристи. Офіційно X Зимові Олімпійські ігри відкрив президент Франції Шарль де Голль.

XI Зимові Олімпійські ігри проходили з 3 по 13 лютого 1972 року в місті Саппоро (Японія).

Вперше зимові Олімпійські ігри проводилися в Азії. Виступаючи організаторами Ігор, японці мало розраховували на успіх своїх спортсменів, адже за всю історію вони зуміли завоювати лише одну срібну медаль. Основне завдання Ігор зводилося до демонстрації соціальних і економічних перетворень, що відбулися в країні за післявоєнні десятиліття. Тому в Саппоро і було акредитовано близько 4 тисяч журналістів.

У боротьбу за 35 комплектів нагород в 10 видах спорту включилися 1012 спортсменів, зокрема 204 жінки з 35 країн. Знов упевнено виступили спортсмени СРСР. Успішні виступи лижників, біатлоністів, хокеїстів і фігуристів дозволили команді СРСР випередити всіх суперників. Героєм змагань лижників став талановитий гонщик В. Веденін, що зумів завоювати дві золоті і бронзову медаль. Проте не стільки золота медаль в гонці на 30 км прославила цього спортсмена, скільки виступ на останньому етапі естафети 4x10 км. Коли Веденін приймав старт, команда СРСР програвала норвезькій збірній близько хвилини. Усунути такий розрив в змаганнях з сильною командою, здавалося було неможливо. Тренери ставили перед Веденіним єдине завдання – не упустити хоч би срібної медалі. Проте на фініші першим виявився Веденін, що зумів не тільки відіграти хвилину у норвежців, але принести перемогу команді СРСР з перевагою

більше 9 секунд. У лижних гонках на 5 і 10 км у жінок упевнену перемогу отримала Р. Кулакова, що зуміла до цих двох золотих медалей додати третю – перемога в естафеті. Переможцем в змаганнях ковзанярів став А. Схенк з Нідерландів, який завоював три золоті медалі на дистанціях 1500 м, 5000 м і 10 000 м.

Однією з сенсацій Ігор став виступ японських стрибунів з 70-метрового трампліну. Ю. Касая, А. Коно і С. Аоті зуміли завоювати всі три медалі.

Ще одна сенсація – досягнення спортсменів НДР, які другий раз виступали самостійною командою. На Х Зимових Іграх вони зуміли завоювати 5 медалей і з 35 очками зайняли десяте місце. Але в Саппоро медалей вже було 14: 4 золотих, 3 срібних, 7 бронзових. Три золоті медалі виграли саночники, першим серед двоєборців став У. Велінг. У командній боротьбі спортсмени НДР зайняли друге місце – 83 очки. А загальнокомандної перемоги упевнено добилися спортсмени СРСР, завоювавши 120 очок і 16 медалей – 8 золотих, 5 срібних, 3 бронзових. Третіми були спортсмени Норвегії 79 очок і 12 медалей – 2 золотих, 5 срібних, 5 бронзових.

ХІІ Зимові Олімпійські ігри проходили з 4 по 15 лютого 1976 року в місті Інсбрук (Австрія). В змаганнях брали участь 1064 спортсмена, зокрема 215 жінок, які представляли 37 країн. Чоловіки змагалися у 8 видах спорту – біатлон, бобслей, лижний спорт, гірськолижний спорт і ковзанярський спорт, фігурне катання на ковзанах, санний спорт, хокей; жінки в 5 видах – гірськолижний, лижний, ковзанярський і санний спорт, фігурне катання на ковзанах.

Збірна команда СРСР зуміла набрати рекордну за історію зимових ігор суму очок – 192 і медалей – 27, серед яких було 13 золотих, 6 срібних і 8 бронзових. На другому місці спортсмени НДР, які завоювали 135 очок та 19 медалей – 7 золотих, 5 срібних, 7 бронзових. Команда США посіла 3 місце, завоювавши 73 очка і 10 медалей – 3 золотих, 3 срібних, 4 бронзових.

ХІІІ Зимові Олімпійські ігри проходили з 13 по 24 лютого 1980 року в місті Лейк-Плесід (США). В Іграх брали участь 1072 спортсмени (232 жінки і 840 чоловіків) з 37 країн. Програма зимових Ігор включала 10 видів спорту в яких було розіграно 38 комплектів нагород.

Через недостатні фінансування і підготовку виникли проблеми з транспортом, з розміщенням офіційних представників і гостей, з передачею кореспонденції тощо. Новинкою Олімпіади став штучний сніг.

Героями цих Ігор стали конькобіжець Є. Хайден (США), який виграв 5 золотих медалей, радянський лижник Н. Зимятов (3 золоті медалі) і горнолижниця Х. Венцель із Ліхтенштейну, яка виборола 2 золоті медалі – єдині за всю олімпійську історію Ліхтенштейну. Одню з головних сенсацій Олімпіади 1980 року стала непередбачувана перемога хокеїстів США, над командою СРСР, що виграла до цього чотири Олімпіади підряд. Цей поєдинок назвали “Чудом на льоду”.

В неофіційному командному заліку перше місце посіла команда НДР, завоювавши 154,5 очок і 24 медалі – 10 золотих, 7 срібних, 7 бронзових. Друге місце вибороли спортсмени СРСР із 147,5 очками і 22 медалями – 10 золотих, 6 срібних, 6 бронзових. На третьому місці опинилася команда США, завоювавши 99 очок та 12 медалей – 6 золотих, 4 срібних, 2 бронзових.

XIV Зимові Олімпійські ігри проходили з 8 по 23 лютого 1984 року в місті Сараєво (Югославія). У боротьбу за 39 комплектів олімпійських медалей вступили 1581 спортсмен, зокрема 368 жінок, із 49 країн.

В лижних перегонах традиційно перевагу мали скандинавські спортсмени: команда Фінляндії отримала 8 медалей – 3 золоті, 1 срібну, 4 бронзових; Швеції 5 медалей – 3 золотих, 1 срібну, 1 бронзову. У спортсменів СРСР також виявилось 5 медалей – 1 золота і 4 срібних.

Героїнею Олімпіади було визнано фінську спортсменку Хямялайнен, переможницю усіх трьох індивідуальних дистанцій. Переможцями з бігу на ковзанах стали спортсмени з чотирьох країн: НДР – 4 золотими медалями, СРСР – 2, Канади – 2, Швеції – 1. В стрибках на лижах з трампліна золоті і срібні медалі дісталися двом спортсменам: Йенсу Вейсфлогу з НДР – перемога на 70-метровому й друге місце на 90-метровому трамплінах, і Матті Ньюянену з Фінляндії – перемога на 90-метровому й друге місце на 70-метровому трамплінах.

В гірськолижному спорті несподівано гострими суперниками спортсменам альпійських держав стали

американці, відзначені найбільшою кількістю медалей – 5, відповідно 3 золотими і 2 срібними.

В неофіційному командному заліку першими були спортсмени СРСР, завоювавши 167 очок. Друге місце посіла команда НДР завоювавши 165 очок. Спортсмени СРСР здобули найбільшу кількість медалей – 25, відповідно 6 золотих, 10 срібних, 9 бронзових; у команди НДР виявилось на одну медаль менше – 24, відповідно 9 золотих, 9 срібних, 6 бронзових. Проте команда НДР удостоїлася найбільшої кількості золотих медалей. Команда Фінляндії отримала 13 медалей – 4 золотих, 3 срібних, 6 бронзових.

XV Зимові Олімпійські ігри проходили з 13 по 28 лютого 1988 року в місті Калгарі (Канада). XV Зимові олімпійські ігри зібрали 1634 спортсмена, зокрема 364 жінки, з 57 країн. Вперше у програму було включено чотири нові гірськолижні дисципліни, чоловікам і жінкам – альпійське двоєборство, командні змагання у стрибках на лижах з трампліна й у лижному двоєборстві, дистанція 5000 м для жінок у швидкісному бігу на ковзанах. Розігрувалось 46 комплектів медалей. Жінки змагалися в 16 видах змагань з 5 видів спорту, чоловіки – в 28 видах змагань з 10 видів спорту.

За підсумками Ігор найбільше медалей – 29, відповідно 11 золотих, 9 срібних, 9 бронзових, і очок у неофіційному командному заліку – 204,5, було в спортсменів СРСР. На друге місце вийшла команда НДР завоювавши 173 очка і 25 медалей – 9 золотих, 10 срібних, 6 бронзових. На третьому – спортсмени Швейцарії завоювавши 97,5 очка і 15 медалей – 5 золотих, 5 срібних, 5 бронзових.

Слід відзначити, що найбільш численну команду виставили США – 119 спортсменів, другою за чисельністю була команда Канади – 113 спортсменів. Проте команди США виявилася на 9 місці з 54 очками, а Канади – на 12. У той самий час команда НДР – 54 спортсмени – блискуче виступила на змаганнях і домоглася результатів.

2.2.2. Літні Олімпійські ігри

У **I Олімпіаді** в Афінах (Греція) 1896 року брали участь 241 спортсмен із 14 країн світу. Атлети змагалися у 9 видах спорту: греко-римській боротьбі, велосипедному спорті, гімнастиці, легкій і важкій атлетиці, плаванню, стрільбі, тенісі та фехтуванні.

На цих іграх виступали в основному європейці, за винятком спортсменів США та Чилі. Серед учасників були тільки чоловіки. Першим олімпійським чемпіоном став американець Джеймс Коннолі, що виграв змагання в потрійному стрибку. Головним номером програми був марафонський біг по дорозі від містечка Марафон до Афін, по якій у 490 р. до н. е. біг легендарний грецький воїн, що приніс звістку про перемогу греків над персами. Першим фінішував грек Спирос Луїс, що став після цього успіху національним героєм.

Нагороджували атлетів лавровим вінком і маслиною галузкою, зрізаною у священному гаї Олімпії. На честь переможця виконувався національний гімн і піднімався державний прапор. Ці ритуали стали традиційними.

Глядачами були тільки чоловіки. Жінок не допускали через їхнє безправне становище в рабовласницькому суспільстві. Крім того, чоловіки змагалися зовсім голі. Дивитись на ігри дозволялося чужинцям, іноді – навіть і рабам. Керував змаганнями оргкомітет із числа відомих громадян. Під його наглядом за 30 днів до початку Ігор проводилися тренування учасників. Комітет проводив суддівство, оголошував переможців, пильнував за виконанням правил і збереженням священного миру. Перед початком Ігор учасники складали присягу, запевняючи, що дотримуватимуться правил і змагатимуться чесно, і що вони нічим не заплямували себе в житті. Останню вимогу в наш час не відновлено. Греки ж надавали їй виняткового значення. Заради Олімпіади греки відкладали війни, а в наші часи було й навпаки.

II Літні Олімпійські ігри проходили в Парижі 1900 року. На цих Іграх були присутні 1078 спортсменів з 19 країн. Вперше брали участь і 11 жінок у турнірах з тенісу і гольфу. До програми вперше додалися футбол, стрілецьтво з лука, крикет, крокет. У легкоатлетів, крім традиційних видів спорту, у програмі були стрибки з місця і перетягання канату. Героями Ігор стали американські легкоатлети Алвін Кренцлейн, який виграв 4 золоті медалі в змаганнях з бігу та стрибках у довжину і Розвівайся Юрі – 3 золоті медалі в стрибках з місця.

Першим українцем на I Олімпіаді 1896 року був Микола Ріттер, у II Олімпіаді 1900 року в Парижі брав участь Петро

Заковорот. Не всім спортсменам вистачало коштів доїхати на Олімпійські ігри. У наш час олімпійці є гордістю нації і спортивні держави вкладають значні суми у розвиток олімпійського руху.

ІІІ Літні Олімпійські ігри проходили в Сент-Луїсі 1904 року. Через те, що Ігри проводилися не в Європі, вони зібрали майже на половину менше учасників – 687 з 13 країн. Організатори Ігор спробували влаштувати “антропологічні дні” – змагання для “кольорових” атлетів. Проти цього різко виступив Кубертен, і домогся того, щоб це була остання в олімпійській історії витівка расистів.

Вперше був проведений турнір з боксу, найбільш популярний вид спорту в Америці. Вперше змагались борці вільного стилю. Фехтувальники боролися не тільки на рапірах, шпагах і шаблях, але й на ціпках, тому що в той час такі бої були поширені в багатьох країнах. Майже всі призові місця завоювали американські спортсмени. Вони стартували у багатьох номерах програми.

ІV Літні Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання, яке проходило у місті Лондон, Англія, з 27 квітня по 31 жовтня 1908 року. У змаганнях брали участь 2008 спортсменів з 22 країн світу. Розіграно 110 комплектів медалей в 22 видах спорту.

Вперше до програми змагань були включені фігурне катання на ковзанах, хокей на траві, метання списа. З’явився турнір з рекету – різновиду тенісу, без сітки, але зі стінкою, у яку посиляли м’яч. Після закінчення Ігор були опубліковані таблиці підрахунку медалей, завойованих командами різних країн. Вперше з’явився неофіційний командний підрахунок. Успішно виступила команда Англії.

V Літні Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання, яке проходило у місті Стокгольм, Швеція, з 5 травня по 22 липня 1912 року. В Стокгольмській Олімпіаді брали участь 2 407 спортсменів (48 жінок та 2 359 чоловіків) з 28 країн. Розіграно 102 комплекти медалей у 14 видах спорту. Найбільше медалей – 65 на цій Олімпіаді здобули її господарі – шведи. Проте команда США здобула на одну золоту медаль більше за шведів – 25 при загальній кількості – 63 медалі.

Це була остання Олімпіада, де дозволялись «приватні записи», тобто участь у змаганнях могли брати спортсмени, які не входили до складу офіційних делегацій країн учасниць.

Країни-учасниці Олімпіади 1912 року: Австралія, Австрія, Бельгія, Богемія (Чехія), Канада, Чилі, Данія, Єгипет, Фінляндія, Франція, Німеччина, Велика Британія, Греція, Угорщина, Ісландія, Італія, Японія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Російська імперія, Сербія, ПАР, Швеція, Швейцарія, Османська імперія, США.

У Стокгольм приїхала команда Російської імперії з 178 спортсменів і близько 50 представників від спортивних та інших організацій, на чолі з командиром лейб-гвардії гусарського полку генерал-майором Володимиром Воейковим. Вони планували виступити в 16 видах спорту, де розігрувалися 102 комплекти нагород. Срібними призерами стали Амос де Кош, поручик Семенівського полку Микола Мельницький, хорунжий Зведеного козачого полку Павло Войлошніков, поручник Московського полку Георгій Пантелеймонов. Близькі до медалей були стрілки з револьвера і пістолета, у цих змаганнях виступав перший російський олімпійський чемпіон Микола Панін-Коломенкін.

У складі збірної Російської імперії були й спортсмени українського походження. Зокрема, призери Олімпійських ігор Микола Мельницький та Григорій Пантелеймонов, шабліст Аполлон Грейфенфельс, учасники кінних змагань Олександр Родзянко та Сергій Загорський, змагань зі стільби Борис Белинський, Григорій Шестеріков, Олександр Тілло, змагань з греко-римської боротьби – Терентій Корінь та інші.

Яскраво відзначився Джим Торп, американський індіанець, що виграв золото в легкоатлетичному п'ятиборстві і десятиборстві з величезною перевагою. Пізніше він був дискваліфікований, коли виявили, що він прийняв невелику суму, щоб грати в бейсбол до початку Ігор. Але в 1982 році, МОК вирішив реабілітувати його, і дав медаль його дочці.

Шосейна гонка з велоспорту проходила трасою, що мала протяжність 320 км (199 миль), що дотепер є найдовшою гонкою будь-якого роду в історії Олімпійських ігор.

У греко-римській боротьбі півфінальна сутичка в середній вазі між Мартіном Клейном (Росія) і Альфредом Асікайненом (Фінляндія) тривала 11 годин.

Вперше в іграх брали участь спортсмени з усіх п'яти континентів. Вперше прислала своїх спортсменів Японія.

В олімпійську програму були включені плавання на 100 м для жінок, естафета 4x100 м вільним стилем, стрибки з вишки для чоловіків, біг на 5 і 10 тис. м, естафета 4x100 і 4x400 м, п'ятиборство і десятиборство в легкій атлетиці, сучасне п'ятиборство. Першим олімпійським чемпіоном у сучасному п'ятиборстві став лейтенант шведської королівської гвардії Густав Ліліяхек.

Вперше був організований конкурс мистецтв. Золота медаль за поему "Ода спорту" була вручена П'єру де Кубертену.

Через два роки після стокгольмської Олімпіади почалася Перша Світова війна, що спричинила восьмирічну перерву у проведенні Олімпіад. Ігри 1916 року було скасовано через Першу світову війну.

VII Літні Олімпійські ігри проходили в Антверпені 1920 року. На старт вийшли 2607 учасників з 29 країн. Не брала участь команда Німеччини, що разом із союзниками по війні була відсторонена МОКом від Ігор. По внутрішніх і зовнішніх причинах від цієї Олімпіади і до закінчення II Світової війни Радянський Союз в Олімпійських іграх участі не брав.

На стадіоні вперше був піднятий олімпійський прапор з п'ятьма переплетеними кільцями; пролунала клятва учасників. Олімпійські кільця символізують п'ять континентів, з яких приїжджають учасник Ігор.

VIII Літні Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання яке проходило у місті Париж, Франція, з 4 травня по 27 липня 1924 року. На старт вийшли 3089 учасників з 44 видів спорту. На олімпіаді, за команду Польщі, здобули нагороди уродженці Львова – срібну у командній велогонці Францішек Шимчук, бронзову нагороду у конкурі Адам Крулікевич.

У неофіційному медальному заліку спортсмени США здобули переконливу перемогу. Франція, поступившись Фінляндії однією золотою нагородою, посіла третє місце.

IX Літні Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання, яке проходило у місті Амстердам, Нідерланди, з 28 липня по 12 серпня 1928 року. У них брали участь 2883 учасника з 46 країн світу. Розіграно 109 комплектів медалей в 15 видах спорту.

На Амстердамській Олімпіаді вперше проводилися змагання серед жінок. У неофіційному медальному заліку спортсмени США здобули переконливу перемогу, виборовши 56 нагород, команда Німеччини посіла друге місце з 31 нагородою, а команда Фінляндії третє, здобувши 25 нагород.

X Літні Олімпійські ігри – міжнародне спортивне змагання, яке проходило у місті Лос-Анджелес, США, з 30 липня по 14 серпня 1932 року. У них брали участь 1332 спортсмени (з них 126 жінок) з 37 країн світу. Розіграно 116 комплектів нагород у 17 видах спорту.

Коли вирішувалося питання про місце проведення X Олімпіади, Лос-Анджелес був єдиним кандидатом на її проведення. Організатори цих Ігор взяли до уваги огріхи своїх Сент-Луїських попередників і багато зробили для більш успішної організації проведення змагань. Жодні з попередніх Олімпійських ігор не проходили на такому великому стадіоні, як Лос-Анджелеський “Колізей”, що вміщав 105 000 глядачів.

За 20 кілометрів від міста був споруджений спеціальний комплекс житлових будівель – Олімпійське село. Разом з тим Олімпіада 1932 року, подібно до Ігор 1904 зібрала порівняно невелику кількість учасників. Значні витрати, пов’язані з організацією проїзду спортсменів через океан, перешкодили європейським країнам направити на Олімпіаду численні команди.

Вперше в олімпійських змаганнях брали участь спортсмени Китаю і Колумбії. США виставили 337 спортсменів, приблизно стільки ж, скільки нараховували найбільші команди інших країн (Канади, Японії та Італії) разом узятих.

Змагання Ігор у 1932 році відрізнялися високим спортивним рівнем: були встановлені олімпійські рекорди в 43 номерах програми, причому 18 рекордів були світовими. Сенсацією став виступ японських плавців, які виграли п’ять з шести видів програми. Переможцями Ігор у командному заліку стали: США, Італія і Німеччина, якій належало стати місцем проведення наступних XI Олімпійських Ігор.

XI Літні Олімпійські ігри відбулися в Берліні 1936 року. Навколо проведення літніх Олімпійських Ігор в столиці фашистської Німеччини точилися суперечки серед спортивної громадськості. Проте Ігри відбулися. На них були присутні 3936 атлетів з 49 країн.

На церемонії відкриття були присутні біля 110 тисяч осіб. У перший же день тріумфуюча публіка вітала Ханса Вельке, що завоював першу золоту медаль в штовханні ядра і став першим в історії німцем, що отримав олімпійську нагороду в легкій атлетиці. У цей же день завоювала золоту олімпійську медаль Тіллі Флейшер у змаганнях з метання списа. Після того як у другій половині дня три американці, Корнеліус Джонсон, Дейв Ольбріттон і Делос Турбер, двоє з яких були неграми, перемогли в змаганнях зі стрибків у висоту, Гітлер покинув стадіон.

Потім сталася ціла серія скрутних для Гітлера подій. На третій день змагань Джессі Оуенс, чорношкірий легкоатлет з університету Огайо, переміг в півфіналі в бігу на 100-метровій дистанції за 10,2 секунди (однак офіційним рекордом не став в зв'язку з попутним вітром), а потім в фіналі встановив олімпійський рекорд – 10,3 секунди. На наступний ранок він же завоював другу золоту медаль в стрибках у довжину, перемігши німецького спортсмена Луца Лонга. Ще через день Оуенс завоював третю золоту медаль в бігу на 200 метрів з новим олімпійським рекордом 20,7 секунди. У останній день змагань Оуенс виграв ще одну золоту медаль в естафеті на 400 метрів. Глядачі аплодували американському спортсмену, що став героєм гри.

У неофіційному медальному заліку команда Германії переконливо перемогла спортсменів інших країн, виборовши 89 медалей; команда США здобула 56 медалей, Угорщини – 16.

Олімпійські ігри 1936 року в Берліні вперше транслювалися по телебаченню. Спорт перетворився на комерцію. А Олімпійські ігри, що проводяться раз на 4 роки і збирають кращих спортсменів зі всього світу, були і залишаються найбільш популярними і освітлюваними спортивними змаганнями.

Вперше до столиці Олімпійських ігор був доставлений олімпійський вогонь. Серед олімпійських ритуалів особливою емоційністю визначається церемонія запалювання вогню в Олімпії і доставки його на головну арену ігор. Це одна з традицій сучасного Олімпійського руху. За хвилюючою подорожжю вогню через країни, і навіть – континенти, за допомогою телебачення можуть спостерігати мільйони людей. Існує думка, що перше олімпійське полум'я спалахнуло на амстердамському стадіоні в перший день Ігор 1928 року. Однак до останнього часу більшість

дослідників в області олімпійської історії не знаходять підтвердження тому, що цей вогонь був доставлений, як велить традиція, естафетою з Олімпії.

Початок смолоскиповим естафетам, що доставляли вогонь з Олімпії в місто літньої Олімпіади, було покладено в 1936 році. З тих пір церемонії відкриття Олімпійських ігор збагатилися хвилюючим видовищем запалювання на головному олімпійському стадіоні вогню від смолоскипа, пронесеного естафетою. Біг факелоносців – урочистий пролог Ігор протягом більш чотирьох десятиліть. 20 червня 1936 року в Олімпії був запалений вогонь, що зробив потім 3075 кілометровий шлях по дорозі Греції, Болгарії, Югославії, Угорщини, Чехословаччини і Німеччини. А в 1948 році смолоскип уперше зробив морську подорож [11].

Ігри 1940 та 1944 років було скасовано через Другу світову війну. Хоча Друга світова війна 1939–1945 рр. перервала олімпійський цикл XII і XIII літні Олімпійські ігри не відбулися, вони тим не менше отримали свої порядкові номери в хронологічній таблиці. Спочатку олімпійською столицею було обрано місто Токіо – столиця Японії, зимові Ігри передбачалося провести в 1940 р. в Саппоро. Із-за війни Японія відмовилася від цієї честі, і 16 липня 1938 року МОК прийняв рішення віддати Олімпіаду 1940 року столиці Фінляндії Гельсінкі. Військові дії розгорнулися на території майже всієї Європи, і олімпійські змагання були відсунуті на невизначений термін. Тим не менш Оргкомітет Олімпіади в Гельсінкі встиг випустити медалі та значки. В честь невдалих Ігор існує три варіанти – золотий, срібний, бронзовий. Загальний тираж медалей – 3650. Спортивні керівники Фінляндії в кінці 1940-х рр. вручали іноді медалі Ігор 1940 р. в якості пам'ятних сувенірів лідерам спортивних делегацій на великих міжнародних змаганнях, що проводяться у Фінляндії. Вони були обладнані спеціальними сертифікатами, в яких розповідається історія створення медалей і вказаний тираж випуску.

XIV Літні Олімпійські ігри проходили в Лондоні (Англія) з 29 липня по 14 серпня 1948 року. В іграх уперше брали участь комуністичні країни. У змаганнях брали участь 4099 спортсменів з 59 країн. Спортивні результати були невисокими. Агресорів Другої світової війни Німеччину та Японію не запросили на Олімпіаду.

Зокрема, дворазовим олімпійським чемпіоном став фехтувальник з Угорщини Аладар Геревич (усього за роки своїх виступів – з 1932 по 1960 р. – він 7 разів досягав верхньої ступені п'єдесталу пошани). Його співвітчизник Ласло Папп, що згодом виграв ще на двох Олімпійських Іграх, завоював золото на боксерському ринзі. Кращою спортсменкою Ігор була визнана чотириразова чемпіонка цих Ігор Фанни Бланкерс-Кун (Нідерланди), яка виграла 4 золоті медалі в спринтерських дисциплінах. Зробила вона це в 30 років, маючи двох дітей, за що отримала прізвисько “Летюча домогосподарка”. Найбільш успішно виступила команда США.

XV Літні Олімпійські ігри відбулися в Гельсінкі (Фінляндія) з 19 липня по 3 серпня 1952 року. Це були рекордні за кількістю спортсменів Ігри – 5429 з 69 країн. Вперше в стартах взяла участь команда СРСР (295 спортсменів з 10 союзних республік). Вони виступали в усіх дисциплінах, окрім хокею на траві. Завоювали 71 медаль (22 золотих, 30 срібних і 19 бронзових) і поділили перше місце в неофіційному командному підрахунку з командою США.

Першою радянською олімпійською чемпіонкою стала Н. Ромашкова (Пономарьова), що виступала в змаганнях з метання диска. Відмінно виступили радянські гімнасти, веслярі, стрільці, штангісти та борці. Серед закордонних атлетів відрізнялися стаєр з Чехословаччини Еміль Затопек та його дружина, металючка списа – Дана Затопкова. Чеський стаєр Еміль Затопек виграв забіги на 5 км, 10 км і марафон, ставши чотириразовим олімпійським чемпіоном. Ще одну золоту медаль він отримав на попередній лондонській Олімпіаді. Хокейна збірна Індії виграла олімпійський турнір п'ятий раз підряд. Маленька Угорщина здобула 42 медалі й у загальному медальному заліку поступилася лише США і СРСР.

XVI Літні Олімпійські ігри проходили з 22 листопада по 8 грудня 1956 року в Мельбурні (Австралія).

Вперше Ігри проводилися на зеленому континенті, в Австралії, на початку південного літа – з 22 листопада по 8 грудня. В Іграх змагалися 3178 спортсменів з 67 країн. Героєм Ігор став радянський атлет Володимир Куций, що одержав перемоги на дистанціях 5 і 10 тис. метрів. Рекордсменкою Ігор

стала гімнастка Лариса Латиніна, що виграла 4 золоті медалі. На двох наступних Іграх ця унікальна спортсменка виграла ще 5 золотих нагород, ставши в результаті власницею найбільшої кількості золотих олімпійських нагород. Дотепер ніхто не зміг перевищити це досягнення. Вперше олімпійське золото виграла футбольна збірна СРСР. У воротах команди стояв видатний голкіпер Лев Яшин. 3 золоті медалі завоював американський спринтер Роберт Морроу на дистанціях 100 і 200 м в естафеті. Дві вищі нагороди здобула на цих Іграх плавчиха зі США Даун Фрезер, що стала дворазовою олімпійською чемпіонкою.

Найбільш результативно виступила команда Радянського Союзу – 37 золотих, 29 срібних і 32 бронзові медалі.

XVII Літні Олімпійські ігри проходили з 25 серпня по 11 вересня 1960 року в Римі (Італія).

Ці Ігри відзначилися рекордним числом учасників – 5313 з 83 країн. До складу команди СРСР входили такі видатні спортсмени як Лариса Латиніна і Борис Шахлін (спортивна гімнастика), Віктор Капітонов (велоспорт), Петро Болотников (легка атлетика), Аркадій Воробйов і Юрій Уласов (важка атлетика). Ю. Уласов був визнаний героєм Ігор. Він показав феноменальний на той час результат у класичному триборстві – 537,5 кг. Його проголосили кращим спортсменом Ігор, нарекли професором важкої атлетики, спортсменом самої бездоганної статури. 3 золоті медалі в скарбничку своєї команди принесла американська бігунка Вільма Рудольф, прозвана “чорною газеллю”. Американська легкоатлетка Вілма Рудольф виграла три золоті медалі, незважаючи на те, що в дитинстві переохворіла поліомієлітом, пневмонією й скарлатиною, втративши рухливість лівої ноги. Вона здобула чудові перемоги на 100 і 200 м, і завдяки її зусиллям збірна США здобула перемогу в естафеті 4x100 м. Ефіопець Абебе Бікіла став олімпійським чемпіоном у марафоні, пробігши дистанцію в 42 км 195 метрів босим. Це була перша золота олімпійська медаль для будь-якого темношкірого африканця. Золоту медаль в боксі виборов представник США Кассіус Марцелус Клей, відоміший в світовому спорті як Мухамед Алі. Сенсацією Ігор стала перемога німецького атлета Армина Хари, що випередив американців на їхній коронній дистанції 100 м.

Знову перемогу в неофіційному командному заліку здобула збірна СРСР.

XVIII Літні Олімпійські ігри проходили з 10 по 24 жовтня 1964 року в Токіо (Японія). Вперше Ігри проводилися на азіатському континенті. Цього разу число учасників скоротилося до 5140, але збільшилася кількість країн – 93. У програму Ігор вперше додали волейбол і дзюдо. Було досягнуто 35 світових рекордів і оновлено 77 олімпійських.

Вдало виступили на Олімпіаді радянські боксери, гімнасти, борці, волейболісти, штангісти, фехтувальники і п'ятиборці. Першу золоту медаль у плаванні принесла радянській збірній Галина Прозуменщикова на дистанції 200 м брасом з новим олімпійським рекордом. Кращим боксером турніру визнали радянського спортсмена Валерія Попенченко – він був визнаний гідним спеціального призу для боксерів-аматорів кубка Вела Баркера. В'ячеслав Іванов в академічному веслуванні став триразовим олімпійським чемпіоном (він вигравав золоті медалі в 1956 і 1960 рр.). Довів своє звання кращого спортсмена світу Валерій Брумель, переможець серед стрибків у висоту. Другу золоту медаль у марафонському бігу завоював стаєр з Ефіопії Абебе Бекила. 4 золоті медалі здобув у плаванні американець Дон Шоландер, що став самим титулованим серед учасників Олімпіади. Срібні медалі виграла збірна СРСР в волейболу, в якій також були 3 спортсменки з України: Неллі Абрамова, Валентина Мишак, Людмила Гурєєва.

У неофіційному медальному заліку спортсмени США здобули перемогу. Збірна СРСР завоювала найбільшу кількість медалей, але поступилася збірній США за кількістю золотих нагород (30 у Радянського Союзу і 36 у американців).

XIX Літні Олімпійські ігри проходили з 12 по 27 жовтня 1968 року в Мехіко (Мексика).

Ігри знову поширили свою географію. Цього разу вони проводилися в Латинській Америці, за умов високогір'я – 2240 м над рівнем моря, що відбилося на спортивних результатах. Вперше на іграх застосовувався допінг-контроль. Була перша дискваліфікація. Шведський п'ятиборець Ганс-Гунар Лільєнваль був дискваліфікований за вживання алкоголю – випив кілька кухлів пива перед змаганнями.

На церемонії нагородження призерів забігу на 200 метрів американські легкоатлети: золотий медаліст Томмі Сміт та бронзовий призер Джон Карлос підняли вгору кулаки в чорних рукавичках як символ “чорної сили”. Австралієць Пітер Норман, срібний призер, одягнув значок борця за громадянські права на знак підтримки. Міжнародний олімпійський комітет покарав Сміта й Карлоса пожиттєвою олімпійською дискваліфікацією, а Нормана не взяли в австралійську команду на Олімпіаду 1972 року.

Уперше спортсмени Східної та Західної Німеччини виступали окремими командами. На Олімпіадах 1956, 1960 та 1964 року вони були змушені представляти об'єднану німецьку команду.

Американський дискобол Ел Ортер вчетверте поспіль виграв золоту медаль. Він став лише другим спортсменом і першим легкоатлетом, якому підкорилося таке досягнення. Американець Боб Бімон стрибнув у довжину на 8 метрів 90 сантиметрів, перевершивши попередній рекорд світу на 55 сантиметрів. Цей рекорд протримався до 1991 року. В потрійному стрибку світовий рекорд покращували п'ять разів, і робили це три різні стрибуни. Дік Фосбері виграв золоту медаль у стрибках у висоту, застосувавши нову техніку – фосбері-флоп. Чехословацька гімнастка Вера Чаславська виграла чотири золоті медалі.

Усі золоті медалі на стаєрських дистанціях здобули атлети африканського континенту К. Кейнс і Н. Тему (Кенія), М. Гаммуди (Туніс), М. Волде (Ефіопія). Учасниця п'яти Олімпіад румунка Лія Меноліу завоювала золото в метанні диску.

Збірна команда США випередила збірну СРСР, завоювавши 45 золотих, 28 срібних і 34 бронзові медалі, а збірна Радянського Союзу відповідно 29, 32 і 30.

XX Літні Олімпійські ігри проходили з 26 серпня по 10 вересня 1972 року в Мюнхені (Німеччина).

На жаль, це олімпійське свято було затьмарено трагедією – члени палестинської терористичної організації “Чорний вересень” захопили в заручники спортсменів з Ізраїлю. При спробі їхнього звільнення в аеропорті кілька спортсменів і тренерів було вбито і на Іграх оголошена жалоба.

У збірній СРСР відрізнялися Ольга Корбут і Людмила Турищева (гімнастика), Валерій Борзов (легка атлетика), Василь

Алексєєв (важка атлетика), Людмила Брагіна і Фаїна Мірошник (легка атлетика), Олександр Ведмідь (вільна боротьба). Так, Валерій Борзов виграв біг на 100 та 200 метрів. Ольга Корбут завоювала серця глядачів у гімнастиці, хоча після падіння поступилася в абсолютному заліку Людмилі Турищевій. Усі золоті медалі, крім однієї, завоювали радянські спортсмени у веслуванні на байдарках і каное.

Сенсацією на Іграх стала поразка в баскетболі американської команди. Збірна Радянського Союзу з баскетболу зуміла перервати переможну серію американців, яка тривала з 1936 року. Фінальна зустріч між СРСР та США залишається однією з найсуперечливіших драм в Олімпійській історії. Белов закинув у кошик суперників вирішальний м'яч, що приніс перемогу збірній СРСР.

Героєм Олімпіади став американський плавець Марк Спітц, який завоював сім золотих медалей. Вперше на боксерський ринг вийшов кубинець Теофіло Стівенсон, що став олімпійським чемпіоном і на двох наступних олімпійських змаганнях.

Збірна Радянського Союзу виступила успішніше інших команд, завоювавши 50 золотих, 27 срібних і 22 бронзові медалі.

XXI Літні Олімпійські ігри проходили з 17 липня по 1 серпня 1976 року в Монреалі (Канада).

Погана організація й корупція деяких чиновників зробила Олімпіаду в Монреалі однією з найдорожчих в історії. Країна була змушена платити борги десятки років. До того ж канадські спортсмени не виграли ні однієї золотої медалі. Це був перший і єдиний раз, коли хазяї турніру не вибороли головних нагород.

На Іграх була присутня рекордна кількість учасників – 7121 з 121 країни. Але, у зв'язку з бойкотом групи африканських країн, викликаним расовим апартеїдом у Південно-Африканській республіці, 28 африканських команд залишили Монреаль.

Завдяки досягненням сучасної техніки, Ігри по телебаченню подивилися більше 1 мільярда чоловік в усьому світі.

Радянський гімнаст Микола Андріанов приніс у скарбничку збірної 5 золотих медалей, 2 золоті медалі завоював фехтувальник Віктор Кровопусков. Відрізнилися Віктор Санєєв, Юрій Сєдих, Тетяна Казанкіна (легка атлетика), Давид Ригерт (важка атлетика), Марина Кошова (плавання). Радянським атлетам не було рівних у

боротьбі, волейболі, гандболі, гімнастиці, веслуванні на байдарках і каное, важкій атлетиці, фехтуванні.

Вперше в програму Ігор включено жіночий баскетбол, і на вищу ступінь п'єдесталу пошани піднялися радянські спортсменки.

Фінський стаєр Лассе Вирен підтримав славу своїх співвітчизників, завоювавши золото на дистанціях 5 і 10 тисяч метрів. Із трьома золотими медалями повернулася в Румунію гімнастка Надя Коменеч.

Збірна СРСР з футболу зайняла третє місце на Іграх. В складі збірної було велике представництво спортсменів з України. Так, бронзові нагороди Олімпіади виграла українські футболісти: Віктор Звягінцев, Віктор Матвієнко, Стефан Решко, Володимир Трошкін, Михайло Фоменко, Анатолій Коньков, Леонід Буряк, Володимир Веремєєв, Віктор Колотов, Володимир Онищенко, Олег Блохін.

Спортсмени СРСР знову були кращими – 49 золотих, 41 срібна і 35 бронзових нагород. Спортсмени ГДР спромоглися обійти команду США і зайняти друге місце в неофіційному командному підрахунку.

XXII Літні Олімпійські ігри проходили з 19 липня по 3 серпня 1980 року в Москві (СРСР).

Московські Ігри ознаменувалися політичним бойкотом з боку США, ФРН, Японії і ще декількох десятків країн, що протестували проти вторгнення радянських військ в Афганістан.

І все-таки в змаганнях брали участь більше 6 тисяч спортсменів із 81 країни. Було досягнуто 36 світових і 39 європейських рекордів, 74 рази оновлені олімпійські рекорди. У скарбничку збірної СРСР приніс 3 золоті, 4 срібні і 1 бронзову медаль гімнаст Олександр Дитятин; вперше в історії радянського спорту триразовим чемпіоном у плаванні став Володимир Сальніков; повторив золотий дубль Монреалю фехтувальник Віктор Кровопусков; як і на минулих іграх не було рівних металюнику молота Юрію Сєдих; завдяки Олександрові Старостину, переможцю в сучасному п'ятиборстві, збірна країни виграла і командну першість.

Знову перемога на стаєрських дистанціях дісталася спортсменам африканського континенту – Мирус Іфтер здобув перемоги на 5 і 10 000 м. Московська Олімпіада принесла успіх

англійським атлетам Стіву Оветту (800 м) і Себастьяну Коє (1500 м); боксеру Теофіло Стівенсону (Куба); гімнастці С. Симеоні (Італія); вище усіх стрибав Гердт Вессіг (Німеччина); в індивідуальній гонці переслідуванні на 4 км не було рівних Робертові Діл-Бунді (Швейцарія).

Срібні нагороди в складі чоловічої збірної СРСР з гандболу виграла: Михайло Іщенко, Сергій Кушнірюк, Микола Томін. Головний тренер – Анатолій Євтушенко. Збірна СРСР з футболу зайняла на Іграх третє місце. Бронзові нагороди Олімпіади виграла українські футболісти: Сергій Шавло, Сергій Андрєєв, Володимир Безсонов, Володимир Пільгуй, Сергій Балтача.

Збірна СРСР здобула переконливу перемогу в неофіційному командному підрахунку (80 золотих, 69 срібних і 46 бронзових нагород).

XXIII Літні Олімпійські ігри проходили з 28 липня по 12 серпня 1984 року в Лос-Анджелесі (США).

Ігри в Лос-Анджелесі, так само, як і в Москві, відзначились бойкотом з боку деяких НОКів центральної і південно-східної Європи. Спортсмени СРСР, ГДР і їхніх союзників не брали участь в Іграх, що в значній мірі знизило спортивний рівень Олімпіади.

Повторив успіх уславленого Джесі Оуенса його співвітчизник Карл Люїс – перемога в бігу на 100 і 200 м, в естафеті 4 x 100 м та стрибках у довжину. В змаганнях з бігу на 400 м з бар'єрами не було рівних американцю Едвіну Мозесу. Триразовим олімпійським чемпіоном став відомий фінський весляр Пертті Карппінен, що повторив свій успіх XXI і XXII Ігор. У плаванні в 9 з 15 дисциплін серед чоловіків і в 11 з 14 жіночих перемога дісталася американцям. Опір їм змогли зробити М. Гросс (ФРН) – 2 золоті і 2 срібні й А. Бауман (Канада) – 2 золоті і 1 срібна нагороди. Абсолютними чемпіонами зі спортивної гімнастики стали Кодзін Гусікен (Японія) і Мері Лу.

Перше місце завоювала команда США (83 золоті, 61 срібна і 30 бронзових нагород).

XXIV Літні Олімпійські ігри проходили з 17 вересня по 2 жовтня 1988 року в Сеулі (Південна Корея).

На цих Іграх на старт вийшли 9141 атлет з 160 країн. Але знову Ігри зазнали бойкоту, цього разу з боку НОКів Куби, КНДР, Ефіопії, Нікарагуа і деяких інших країн.

Програма Олімпіад у черговий раз була розширена – теніс та настільний теніс, біг на 10 тисяч метрів для жінок, жіночий спринт у велоспорті та ще 11 нових дисциплін.

Підтвердили звання найсильніших гімнастів планети радянські спортсмени Олена Шушунова і Володимир Артемов; їх підтримали і їхні друзі по команді – 11 золотих медалей з 14 дісталися радянським атлетам. Після 32-річної перерви золоті медалі з футболу дісталися збірній СРСР, що перемогла збірну Бразилії з рахунком 2:1. Голи у ворота суперників забили Ігор Добровольський і Юрій Савичев. Радянські баскетболісти після 16-річної перерви знову піднялися на вищу ступінь п'єдесталу пошани. Спортивне довголіття продемонстрував Юрій Сальників, знову, як і 8 років тому, одержавши перемогу в плаванні.

Сенсацією стала перемога спортсмена із Суринаму Ентоні Несті над Метом Біонді (що одержав на цих Іграх 5 перемог) на дистанції 100 м батерфляєм. Уряд Суринаму нагородив свого співвітчизника вищим орденом Жовтої Зірки. Рекордсменкою Ігор за здобутими медалями стала плавчиха з ГДР К. Отто.

Тричі грав американський гімн на честь Ф. Гриффит-Джойнер, що установила світові рекорди з бігу на дистанціях 100 і 200 м. Але Ігри були затьмарені допінговим скандалом з канадським бігуном Бенем Джонсоном, що виграв забіг на 100 м з фантастичним світовим рекордом. Ще 10 спортсменів з Болгарії, Угорщини, Великобританії й Афганістану були дискваліфіковані за застосування недозволених медичних препаратів.

Переконали перемогу здобула збірна команда Радянського Союзу (55 золотих, 31 срібна і 46 бронзових медалей), залишивши позаду команди ГДР і США.

2.3. Українські спортсмени на Олімпійських іграх сучасності (новітній період)

Довгим і тернистим був шлях українських спортсменів до виступу самостійною командою на Олімпійських іграх. Якщо звернутися до історії зародження Олімпійського руху в Україні, то можна прослідкувати, що і серед українців були прихильники відродження Олімпійських ігор. Але у зв'язку з тим, що

українська земля належала Росії та Австрії, українські спортсмени у п'яти перших Олімпіадах виступали під прапорами інших держав. Так 1936 року в Берліні в складі команди Чехословаччини золоту медаль завоював спортсмен українського походження Володимир Сироватка. До 1940-го року українські спортсмени брали участь в Олімпіадах у складі команд Російської імперії, Польщі (уродженці Києва Марьян Водзянський, Андрій Солтан-Пересвят та ін.), Чехословаччини та інших.

Добре виступали спортсмени України на Олімпійських іграх і у 50–60-ті роки. Протягом 5-ти Олімпіад внесок спортсменів України в успіхи збірної команди СРСР був достатньо високим та стабільним. Відомими спортсменами, гордістю сучасного олімпійського руху стали такі спортсмени: гімнасти В. Чукарін, Б. Шахлін, легкоатлети В. Голубничий, В. Крепкіна, важкоатлет Л. Жаботинський, плавчиха Г. Прозуменщикова та інші.

За радянських часів українські атлети продемонстрували найкращі результати, здивувавши увесь спортивний світ. Так, зокрема, вітчизняний спринтер Валерій Борзов у Мюнхені 1972-го року зламав усі існуючі стереотипи, вперше в історії Олімпійських ігор здолавши темношкірих атлетів на 100-метрівці та здобувши перемогу на двохсотметровці.

Олімпійський чемпіон 1988 року у Сеулі, діючий рекордсмен світу зі стрибків з жердиною Сергій Бубка є легендою українського спорту. Він встановив в 1994 році ще ніким не побитий світовий рекорд зі стрибків з жердиною – 6,14 м. Усього на рахунку спортсмена 35 світових рекордів.

З 1952 по 1990 роки олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свою позицію в житті країни. Українські атлети складали щонайменше 25% кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 року у Москві деякі матчі футбольного турніру з великим успіхом проводилися в Києві.

Великі досягнення в розвитку олімпійського спорту України належать таким відомим тренерам, як А. Мишаков, В. Петровський, А. Ялтирян, С. Колчинський, А. Бондарчук, І. Турчин, А. Дерюгіна, В. Смелова та іншим.

На початку 70-х років в Україні прийняли комплексні заходи для розвитку зимових видів спорту: реконструкція та будівництво спортивних баз, залучення відомих спеціалістів,

створення відділів у спортивних школах і центрах підготовки із зимових видів спорту.

Багатовіковий Олімпійський рух подолав чимало перешкод на своєму шляху – перебував багато століть у забутті, а кілька ігор сучасності (1916, 1940 і 1944 років) відмінялися через Першу та Другу світові війни. У наш час Олімпіади – одна з найбільших подій у світі. З удосконаленням спортивного устаткування, удосконалюються і види спорту. До розряду олімпійських вводяться нові види. В програму Олімпійських ігор входять 33 види спорту, що включають 52 дисципліни. Загалом в окремих змагання розігрується біля 400 медалей.

2.3.1. Зимові Олімпійські ігри

За сприяння МОК і зокрема невтомого П'єра де Кубертена в 1924 році у Франції пройшов “Тиждень зимового спорту, присвячений майбутнім Іграм VIII Олімпіади у Парижі”, яким за рік присвоїли офіційний статус **Перших Зимових Олімпійських ігор**. З того часу до 1992 року зимова Олімпіада йшла в ногу з літньою, пропустивши із нею 1940 і 1944 роки. За рішенням МОК з 1994 року Зимові Олімпійські гри проводяться через два роки після літньої Олімпіади.

Зимові Олімпійські ігри 1992 або XVI Зимові Олімпійські ігри проходили у місті Альбервіль (Франція) з 8 по 23 лютого 1992 року. У змаганнях брали участь 1801 спортсмен; розіграно 57 медалей в 7 видах спорту.

На альбервільській олімпіаді українські спортсмени виступали в складі Об'єднаної команди. Олімпійськими чемпіонами стали фігурист Віктор Петренко та хокеїст Олексій Житник.

У неофіційному командному заліку перше місце посіла команда Німеччини з 26 нагородами, друге – Об'єднана команда з 23 нагородами, третє – команда Норвегії з 20 нагородами.

У лютому 1994 року вперше в історії олімпійського спорту в **XVII зимових Олімпійських іграх** у Ліллекхаммері (Норвегія) брала участь українська делегація. До цієї Олімпіади українці брали участь в іграх у складі олімпійської збірної Радянського Союзу та об'єднаної команди (в 1992 році). Дебют був достатньо успішним – золота і бронзова медалі, 18 очок у неофіційному

командному заліку. Першою чемпіонкою стала видатна українська спортсменка Оксана Баюл – 16-річна фігуристка з Дніпропетровська, чемпіонка світу (1993 р.) здобула золоту медаль у жіночому фігурному катанні. Бронзову медаль у змаганні з біатлону виборола у гонці на 7,5 км Валентина Цербе. У неофіційному командному заліку українські олімпійці посіли тринадцяте місце.

XVIII зимові Олімпійські ігри відбувалися у місті Нагано (Японія) з 7 по 22 лютого 1998. Україну на цих іграх представляли 56 спортсменів (30 чоловіків і 26 жінок). Прапороносцем збірної на церемонії відкриття був біатлоніст Андрій Дериземля. Єдину срібну медаль для України здобула Олена Петрова у біатлоні в індивідуальній гонці на 15 км. У неофіційному командному заліку українська команда посіла вісімнадцяте місце, перше – команда Німеччини.

Визначні події:

- вперше проводилися змагання з хокею серед жіночих команд. Чемпіонками стали хокеїстки збірної США, перегравши у фіналі Канаду з результатом 3:1;
- норвезький лижник Бйорн Делі здобув три золоті медалі. Загалом за кар'єру Делі ставав олімпійським чемпіоном вісім разів й стояв на п'єдесталі пошани 12 разів;
- до олімпійської програми повернувся керлінг, вперше з 1924 року, коли він був демонстраційним видом спорту на перших Зимових іграх у Шамоні;
- вперше проводилися змагання із сноубордингу;
- 15-річна американська фігуристка Тара Ліпінскі стала наймолодшою олімпійською чемпіонкою в історії Зимових Олімпійських ігор.

XIX зимові Олімпійські ігри (2002) відбувалися у місті Солт-Лейк-Сіті (США) з 8 по 24 лютого 2002 року. Українська команда складалася з 68 спортсменів (46 чоловіків і 22 жінок). Прапороносцем збірної України була Олена Петрова. На цих іграх українська команда не здобула жодної медалі. У неофіційному командному заліку перше місце посіла команда Норвегії.

XX зимові Олімпійські ігри проводилися в Турині, столиці італійського регіону П'ємонт, з 10 по 26 лютого 2006 року. Це другі Зимові Олімпійські ігри в Італії, перші проводилися в

Кортина Д'ампеццо у 1956 році. В іграх приймало участь 2663 спортсмена (1627 чоловіків і 1006 жінок) з 84 країн, що розіграли між собою 84 комплекти медалей у 15 дисциплінах. Україна була представлена 52 спортсменами в 9 видах спорту і завоювала дві бронзові медалі. Одну в біатлоні (спринт) Лілія Єфремова, іншу вибороли Олена Грушина і Руслан Гончаров у танцях на льоду. Українські спортсмени посіли 25 місце в неофіційному командному заліку, перше – команда Німеччини.

Зимові Олімпійські ігри 2010, офіційна назва – **XXI зимові Олімпійські ігри** відбувалися з 12 по 28 лютого в канадському місті Ванкувер. Загалом на XXI зимові Олімпійські ігри приїхало 47 українських спортсменів (і додатково 10 резервістів), 34 тренери (з них 3 резервісти), 9 лікарів (з них 1 резервіст). Також у складі офіційної делегації у Канаду відправилися міністр спорту Юрій Павленко, президент НОКу Сергій Бубка, шеф української місії Ніна Уманець.

Це треті олімпійські ігри, які прийняла Канада, і перші в провінції Британська Колумбія. Канада приймала літні Олімпійські ігри в 1976 році в Монреалі, (провінція Квебек) і зимові Олімпійські ігри 1988 року в Калгарі (провінція Альберта). Також зимові Олімпійські ігри 2010 стали першими іграми на стадіонах НХЛ, оскільки починаючи з зимових Олімпійських ігор в Нагано гравцям НХЛ дозволено брати в них участь.

Ванкувер став найбільшим і найтеплішим містом, де відбувалися зимові Олімпіади. Середньомісячна температура у лютому дорівнює 4,8 С.

Виступ на Олімпіаді у Ванкувері став невдалим для України за весь час виступів на зимових Олімпіадах. Найвищі місця, які посіли українські спортсмени, – 5-те (Дериземля, біатлон), 6-те (жіноча збірна України, біатлон) і три восьмих місця. Тоді як на Олімпіаді в Солт-Лейк-Сіті 2002, де Україна також не взяла медалей, найвищими місцями були два п'ятих місця, шосте і сьоме.

У неофіційному командному заліку перше місце посіла команда Канади.

XXII зимові Олімпійські ігри – проходили з 7 по 23 лютого 2014 року в місті Сочі, Росія. Столиця Олімпіади була обрана під час сто дев'ятнадцятої сесії МОК в місті Гватемала, столиці Гватемали 4 липня 2007.

На території Росії Олімпійські ігри були проведені вдруге (до цього в Москві у 1980 році пройшли XXII літні Олімпійські ігри), і вперше – зимові Ігри.

У змаганнях брали участь близько 2800 спортсменів з 88 членів МОК. Усього відбулось 98 змагань з семи видів спорту.

Українські спортсмени посіли 20 загальнокомандне місце, здобувши 2 нагороди – 1 золоту і 1 бронзову. Золоту нагороду виборола в естафеті з біатлону жіноча команда у наступному складі: Віта Семеренко, Юлія Джима, Валентина Семеренко, Олена Підгрушна. Віта Семеренко у біатлоні (спринт) здобула бронзову медаль.

Російські спортсмени посіли перше загальнокомандне місце, здобувши 13 золотих, 11 срібних і 9 бронзових нагород.

Особисті досягнення деяких спортсменів:

- “король біатлону”, норвежець Уле-Ейнар Бйорндален здобув 7-му і 8-му золоті медалі, повторивши досягнення норвезького лижника Бйорна Делі. За загальною кількістю медалей Бйорндален випереджає Делі, таким чином він став титулованим спортсменом зимових Олімпіад за всі часи;
- російський шорт-трековик Віктор Ан став 6-ти разовим олімпійським чемпіоном, у тому числі тричі, представляючи Південну Корею і тричі – Росію;
- норвезька лижниця Маріт Бйорген, норвезький біатлоніст Еміль Гегле Свендсен і нідерландська ковзанярка Ірен Вюст стали 4-разовими олімпійськими чемпіонами;
- білоруська біатлоністка Дар’я Домрачева і російський шорт-трековик Віктор Ан здобули на цих Іграх 3 золотих медалі;
- італійський саночник Армін Цеггелер став першим спортсменом, який вигравав медалі на 6 зимових Олімпіадах поспіль;
- американка Лорін Вільямс стала п’ятою спортсменкою в історії Олімпійських ігор, яка вигравала медалі на зимових і літніх Олімпійських іграх у різних видах спорту. Окрім “срібла” в Сочі в бобслеї, Лорін також здобула срібну медаль в Афінах і золоту в Лондоні у легкій атлетиці;
- гірськолижниця Тіна Мазе здобула першу та другу золоті медалі в історії для незалежної Словенії на зимових Олімпіадах.

За останні роки олімпійський рух набув грандіозних масштабів і столиці Ігор на час їхнього проведення стають столицями світу.

2.3.2. Літні Олімпійські ігри

Літні Олімпійські ігри 1992 або **XXV Літні Олімпійські ігри** проходили у місті Барселона (Каталонія, Іспанія), з 25 липня по 9 серпня 1992 року.

В Олімпійських іграх брали участь 9356 спортсменів. Розіграно 286 медалей в 32 видах спорту.

Українські спортсмени виступали на барселонській олімпіаді в складі Об'єднаної команди [10].

Олімпійськими чемпіонами стали:

- Бебешко Сергій, Гаврилов Юрій – гандбол;
- Бризгіна Ольга – легка атлетика (біг, естафета 4х400 м);
- Гутцайт Вадим – фехтування (шабля, командні змагання);
- Гуцу Тетяна – спортивна гімнастика (командний залік, абсолютна першість);
- Джигалова Людмила – легка атлетика (біг, естафета 4х400 м);
- Жирко Олена, Ткаченко Марина – баскетбол;
- Коробчинський Ігор – спортивна гімнастика (командний залік);
- Кучеренко Олег – греко-римська боротьба (48 кг);
- Лисенко Тетяна – спортивна гімнастика (командний залік);
- Місятин Григорій – спортивна гімнастика (командний залік);
- Погосов Георгій – фехтування (командні змагання);
- Тимошенко Олександра – художня гімнастика;
- Шаріпов Рустам – спортивна гімнастика (командний залік).

Українці – срібні призери Олімпіади 1992:

- Тетяна Доровських – легка атлетика;
- Тетяна Гуцу – гімнастика спортивна;
- Місятин Григорій – гімнастика спортивна (4);
- Тимур Таймазов – важка атлетика;
- Михайло Сливинський – веслування на каное;
- Ольга Бризгіна – легка атлетика;
- Сергій Голубицький – фехтування;
- Ростислав Зауличний – бокс;
- Інесса Кравець – легка атлетика;
- Павло Хникін – плавання (2).

Перше місце в неофіційному медальному заліку посіла Об'єднана команда, здобувши 45 золотих, 38 срібних і 29 бронзових нагород; друге місце – команда США з 37 золотими, 34 срібними і 37 бронзовими; третє місце посіла команда Німеччини, здобувши 33 золотих, 21 срібну і 28 бронзових нагород.

На першій літній для самостійної України **XXVI Олімпіаді в Атланті** 1996 року (США) вітчизняні спортсмени здобули 23 медалі, 9 з яких найвищого гатунку і посіли 9 загальнокомандне місце. Збірну країни представляли 231 спортсмен (146 чоловіків, 85 жінок). Першим чемпіоном літніх Олімпійських ігор став борець греко-римського стилю В'ячеслав Олійник. Володимир Кличко став Чемпіоном з боксу у надважкій ваговій категорії.

Олімпійські чемпіони:

- Інеса Кравець – легка атлетика, жінки, потрійний стрибок;
- Володимир Кличко – бокс, чоловіки, надважка вага;
- Рустам Шаріпов – гімнастика, чоловіки, бруси;
- Лілія Подкопаєва – гімнастика, жінки, вільні вправи;
- Лілія Подкопаєва – гімнастика, жінки, абсолютна першість;
- Катерина Серебрянська – гімнастика, жінки, особиста першість;
- Тимур Таймазов – важка атлетика, чоловіки (108 кг);
- В'ячеслав Олійник – боротьба, греко-римська боротьба, чоловіки (90 кг);
- Євген Браславець та Ігор Матвієнко – вітрильний спорт, чоловіки, 470.

Срібні призери:

- Лілія Подкопаєва – гімнастика, жінки, бруса;
- Інна Фролова, Світлана Мазій, Діна Мифтахутдінова та Олена Ронжина – академічне веслування, жінки, парні четвірки.

Бронзові призери:

- Олена Садовнича – стрільба з лука, жінки, індивідуальна першість;
- Олександр Багач – легка атлетика, чоловіки, штовхання ядра;
- Олександр Крикун – легка атлетика, чоловіки, метання молота;
- Інга Бабакова – легка атлетика, жінки, стрибки у висоту;
- Олег Кірюхін – бокс, чоловіки, перша найлегша вага;

- Ігор Коробчинський, Олег Косяк, Григорій Місятин, Володимир Шаменко, Рустам Шаріпов, Олександр Світличний та Юрій Єрмаков – гімнастика, чоловіки, командна першість;
- Олена Вітриченко – гімнастика, жінки, особиста першість;
- Денис Готфрід – важка атлетика, чоловіки (99 кг);
- Андрій Калашников – боротьба, чоловіки, греко-римська боротьба (52 кг);
- Ельбрус Тедеєв – боротьба, чоловіки, вільна боротьба (62 кг);
- Заза Зазіров – боротьба, чоловіки, вільна боротьба (68 кг);
- Олена Пахольчик і Руслана Таран – вітрильний спорт, жінки, 470.

На Олімпійських іграх дебютували софтбол, пляжний волейбол, маунтінбайк, жіночий футбол і гонки екіпажів легкої ваги в академічному веслуванні.

На XXVII Олімпіаді, що відбувалася з 13 вересня по 1 жовтня 2000 року в Сіднеї (Австралія) українські спортсмени завоювали 23 медалі, з них 3 золоті, 10 срібних і 10 бронзових. Олімпійськими чемпіонами стали Яна Клочкова (комплексне плавання на 400 та 800 метрів) і Микола Мільчев у стрільбі.

Олімпійські чемпіони:

- Микола Мільчев – стрільба, чоловіки, скіт;
- Яна Клочкова – плавання, жінки, 200 м;
- Яна Клочкова – плавання, жінки, 400 м.

Срібні призери:

- Катерина Сердюк, Наталя Бурдейна та Олена Садовнича – стрільба з лука, жінки, команда;
- Андрій Котельник – бокс, чоловіки, 60 кг
- Сергій Доценко – бокс, чоловіки, 67 кг;
- Сергій Чернявський, Олександр Феденко, Сергій Матвєєв і Олександр Симоненко – велоспорт, чоловіки, команда 4000 м;
- Олександр Береш, Валерій Гончаров, Руслан Мезенцев, Валерій Перешкура, Олександр Світличний і Роман Зозуля – гімнастика, чоловіки, команда;
- Оксана Цигулева – гімнастика, жінки, батут;
- Денис Силантьєв – плавання, чоловіки, 200 м, батерфляй;
- Яна Клочкова – плавання, жінки, 800 м, вільний стиль;
- Давид Саладзе – боротьба, чоловіки, греко-римська боротьба, (97 кг);
- Євген Буслович – боротьба, чоловіки, вільна боротьба (58 кг).

Бронзові призери:

- Роман Щуренко – легка атлетика, чоловіки, стрибок у довжину;
- Олена Говорова – легка атлетика, жінки, потрійний стрибок;
- Володимир Сидоренко – бокс, чоловіки, 51 кг;
- Сергій Данильченко – бокс, чоловіки, 54 кг;
- Андрій Федчук – бокс, чоловіки, 81 кг;
- Ірина Янович – велоспорт, жінки, спринт;
- Ганна Сорокіна та Олена Жупіна – стрибки у воду, жінки, синхронно;
- Олександр Береш – гімнастика, чоловіки, індивідуальна першість;
- Руслан Машуренко – дзюдо, чоловіки, 90 кг;
- Олена Пахольчик і Руслана Таран – вітрильний спорт, жінки, 470.

Українські спортсмени посіли 21 загальнокомандне місце. Перше місце здобула команда США, здобувши 94 олімпійські нагороди (37 золотих, 24 срібних, 33 бронзових).

У 2004 році **XXVIII Олімпійські ігри** повернулися на історичну батьківщину – до Афін (Греція), де національна команда України була представлена 239 спортсменами у 23 видах спорту. Загалом в змаганнях взяли участь 10 625 спортсменів з 201 країни. На Іграх було розіграно 301 комплект нагород в 28 видах спорту. Ігри відвідало 3 875 479 глядачів. Українська збірна знову досить вдало виступила. У скарбничці українських спортсменів опинилося знову ж таки 23 нагороди, і 9 з них були золотими (12 загальнокомандне місце). Зокрема, Яна Клочкова здобула 2 золоті медалі, перемігши на дистанції 200 м і 400 м (комплексне плавання). За виняткові спортивні досягнення на Олімпійських іграх, виявлені мужність, самовідданість і волю до перемоги, піднесення спортивного авторитету України у світі Яна Клочкова отримала кілька державних нагород і найвищу – звання Герой України.

Олімпійські чемпіони:

- Юрій Білоног – легка атлетика, штовхання ядра;
- Валерій Гончаров – гімнастика, паралельні бруси;
- Юрій Нікітін – гімнастика, стрибки на батуті;
- Олена Костевич – стрільба, пневматичний пістолет, 10 м;
- Яна Клочкова – плавання, 200 м комплексним плаванням;

- Яна Клочкова – плавання, 400 м комплексним плаванням;
- Наталія Скакун – важка атлетика, жінки, 63 кг;
- Ельбрус Тедеев – боротьба, чоловіки, легка вага;
- Ірина Мерлені – боротьба, жінки, найлегша вага.

Срібні призери:

- Олена Красовська – легка атлетика, 100 м з бар'єрами;
- Роман Гонтюк – дзюдо, чоловіки, середня вага;
- Георгій Леончук, Родіон Лука – вітрильний спорт, клас "49er";
- Ганна Калініна, Світлана Матевушева, Руслана Таран – вітрильний спорт, інглінг;
- Ігор Разорьонов – важка атлетика, чоловіки, важка вага;

Бронзові призери:

- Дмитро Грачов, Віктор Рубан, Олександр Сердюк – стрільба з лука, чоловіки, команда;
- Тетяна Терещук-Антіпова – легка атлетика, 400 м з бар'єрами;
- Вікторія Стьопіна – легка атлетика, стрибки у висоту;
- Ганна Балабанова, Олена Череватова, Інна Осипенко, Тетяна Семикіна – веслування на байдарках і каное, байдарка-четвірка, 500 метрів;
- Владислав Третяк – фехтування, шабля;
- Ганна Безсонова – гімнастика, індивідуальна першість;
- Анастасія Бородіна, Наталія Борисенко, Ганна Бурмістрова, Ірина Гончарова, Наталія Ляпіна, Галина Маркушевська, Олена Радченко, Оксана Райхель, Людмила Шевченко, Тетяна Шинкаренко, Ганна Сюкало, Олена Цигиця, Марина Вергелюк, Олена Яценко, Лариса Заспа – гандбол, жіноча команда;
- Сергій Білоущенко, Сергій Гринь, Олег Ликов, Леонід Шапошніков – академічне веслування, четвірка;
- Андрій Сердінов – плавання, 100 м батерфляєм.

Перше місце в неофіційному командному заліку посіла збірна команда США, здобувши 103 нагороди (35 золотих, 39 срібних, 29 бронзових).

Ігри XXIX Олімпіади проводилися у Пекіні, столиці КНР, з 8 по 24 серпня 2008 року. На цій Олімпіаді відбулися 623 змагання з 28 видів спорту за 302 комплекти медалей, котрі виборювали більш ніж 16 тисяч спортсменів.

У Пекіні національна команда України була представлена 254 спортсменами у 28 видах спорту. 23 серпня 2008 року українські спортсмени встановили рекорд за кількістю медалей завойованих на Олімпійських іграх – 27 нагород, що перевищило 23 медалі, на кожній із трьох останніх літніх Олімпіад. У неофіційному командному заліку українська команда була 11, здобувши 7 золотих нагород, 5 срібних і 15 бронзових.

Олімпійські чемпіони:

- Галина Пундик, Ольга Харлан, Олена Хомрова, Ольга Жовнір – фехтування, жінки, шабля, командна першість;
- Артур Айвазян – кульова стрільба, чоловіки, гвинтівка, лежачи, 50 м;
- Віктор Рубан – стрільба з лука, чоловіки, особиста першість;
- Олександр Петрів – кульова стрільба, чоловіки, швидкісний пістолет, 25 м;
- Наталя Добринська – легка атлетика, жінки, семиборство;
- Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках та каное, жінки, байдарка одиночна, 500 м;
- Василь Ломаченко – бокс, чоловіки, до 57 кг.

Срібні призери:

- Ольга Коробка – важка атлетика, жінки, більше 75 кг;
- Юрій Сухоруков – кульова стрільба, чоловіки, гвинтівка з трьох позицій, 50 м;
- Василь Федоришин – вільна боротьба, чоловіки, до 60 кг;
- Андрій Стаднік – вільна боротьба, чоловіки, до 66 кг;
- Ірина Ліщинська – легка атлетика, жінки, біг 1500 м.

Бронзові призери:

- Роман Гонтюк – дзюдо, чоловіки, до 81 кг;
- Ілля Кваша, Олексій Пригоров – стрибком у воду, чоловіки, синхронні, трамплін 3 м;
- Наталя Давидова – важка атлетика, жінки, до 69 кг;
- Армен Варданян – греко-римська боротьба, чоловіки, до 66 кг;
- Ірина Мікульчин-Мерлені – вільна боротьба, жінки, до 48 кг;
- Леся Калитовська – велоспорт, жінки, трек, індивідуальна гонка-переслідування;
- Олександр Воробйов – спортивна гімнастика, чоловіки, вправи на кільцях;
- Олена Антонова – легка атлетика, жінки, метання диску;

- Тарас Данько – вільна боротьба, чоловіки, до 84 кг;
- Вікторія Терещук – сучасне п'ятиборство, жінки;
- В'ячеслав Глазков – бокс, чоловіки, понад 91 кг;
- Денис Юрченко – легка атлетика, чоловіки, стрибки з жердиною;
- Юрій Чебан – веслування на байдарках та каное, чоловіки, каное одиночне, 500 м;
- Наталія Тобіас – легка атлетика, жінки, біг 1500 м;
- Ганна Безсонова – художня гімнастика.

Китайські спортсмени були першими, здобувши 100 медалей (51 золоту, 21 срібну, 28 бронзових).

Цікаві факти:

- вперше олімпійська збірна команда України мала свій талісман – лелек;
- Інна Радомська стала олімпійською чемпіонкою Пекіна з веслування на байдарках та каное, випередивши італійку Йозефу Ідем, що посіла друге місце, лише на 4 тисячних секунди. В багатьох інших видах спорту (плавання, легка атлетика тощо) такі результати зарахували б як однакові і вручили б дві золоті медалі;
- важкоатлетка Ольга Коробка – найважча учасниця Олімпійських ігор 2008 року. Її маса становить 167 кг;
- Василь Ломаченко (17 лютого, 1988, м. Білгород-Дністровський, Одеська область) – український боксер-любитель у ваговій категорії до 60 кг, чемпіон літніх Олімпійських ігор в Пекіні та Лондоні, чемпіон світу 2009 року, чемпіон світу 2011 року. Заслужений майстер спорту. На літніх Олімпійських іграх в Пекіні в 2008 році він став першим, перемігши у фіналі представника Франції Хедафі Джелхіра з рахунком 9:1. Міжнародна боксерська асоціація AIBA визнала Ломаченка найтехнічнішим боксером олімпійського турніру 2008 року та вручила йому Кубок Вела Баркера. На Олімпіаді у Лондоні 2012 року знову став чемпіоном. У фіналі переміг Хан Сун Чула з Південної Кореї. Протягом 2012–2013 років був у складі боксерської команди Українські отамани, що виступала в аматорській лізі World Series of Boxing. Тут не зазнав жодної поразки;
- Олександр Петрів здобув золоту медаль у стрільбі з швидкострільного пістолета на дистанції 25 м, встановивши новий Олімпійський рекорд – 780,2 очка.

Відтоді з олімпійської програми виключено бейсбол та софтбол, тому на Лондонській Олімпіаді 2012 року проводилися змагання тільки з 26 видів спорту. На Зимових Олімпіадах проводяться змагання з 7 видів спорту.

Літні Олімпійські Ігри 2012 – Ігри XXX Олімпіади були проведені у Лондоні, столиці Великої Британії. В іграх брали участь близько 10 тисяч спортсменів з 204 національних олімпійських комітетів. Українські спортсмени посіли 14 загальнокомандне місце, здобувши 20 нагород – 6 золотих, 5 срібних і 9 бронзових.

Олімпійські чемпіони:

- Яна Шемякіна – фехтування, індивідуальна шпага;
- Катерина Тарасенко, Наталія Довгодько, Анастасія Коженкова, Яна Дементьєва – академічне веслування, парні четвірки;
- Олексій Торохтій – важка атлетика, вагова категорія до 105 кг;
- Юрій Чебан – веслування на байдарках і каное, каное-одиначки, 200 метрів;
- Олександр Усик – бокс, вагова категорія до 91 кг;
- Василь Ломаченко – бокс, вагова категорія до 60 кг.

Срібні призери:

- Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках і каное, байдарки-одиначки, 500 метрів;
- Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках і каное, байдарки-одиначки, 200 метрів;
- Олександр П'ятниця – легка атлетика, метання спису;
- Денис Берінчик – бокс, вагова категорія до 64 кг;
- Валерій Андрійцев – боротьба, вільна боротьба, до 96 кг;

Бронзові призери:

- Олена Костевич – стрільба, пневматичний пістолет, 10 метрів;
- Юлія Каліна – важка атлетика, вагова категорія до 58 кг;
- Олена Костевич – стрільба, пістолет, 25 метрів;
- Ольга Харлан – фехтування, індивідуальна шабля;
- Ольга Саладуха – легка атлетика, потрійний стрибок;
- Ігор Радівілов – спортивна гімнастика, опорний стрибок;
- Олеся Повх, Христина Стуй, Марія Рємень, Єлизавета Бризгіна – легка атлетика, естафета 4×100 метрів;
- Тарас Шелестюк – бокс, вагова категорія до 69 кг;
- Олександр Гвоздик – бокс, вагова категорія до 69 кг.

Перше місце посіла команда з США, здобувши 104 нагороди (46 золотих, 29 срібних, 29 бронзових).

Найтитулованішою українською олімпійською чемпіонкою є херсонська гімнастка Лариса Латиніна. Вона завойовувала звання олімпійського чемпіона 9 разів і завоювала загалом 18 олімпійських нагород.

Аналізуючи рівень розвитку олімпійського спорту в Україні за останні десятиліття, слід зазначити, що основні досягнення були в літніх видах спорту, насамперед, у легкій атлетиці, гімнастиці, фехтуванні, різних видах боротьби, гандболі, футболі, стрільбі та деяких інших.

Види спорту, виключені з олімпійської програми:

- водні лижі (як олімпійський вид спорту був у 1972 році);
- гольф (1900, 1904);
- перегони на катерах (1908);
- же-де-пом (фр. *jeu de raquette*) (1908);
- крикет (1900);
- крокет (1900);
- лакрос (1904, 1908);
- баскська пелота (1900);
- перетягування канату (1900, 1904, 1908, 1912, 1920);
- поло або човган (національна гра) (1900, 1908, 1920, 1924, 1936);
- ракетки (1908);
- регбі (1900, 1908, 1920, 1924) – включено до програми Літніх Олімпійських ігор 2016;
- рок (1904);
- хокей на роликах (1992).

РОЗДІЛ III

ЮНАЦЬКІ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ

У 2010 році вперше в історії олімпійського руху провели ***Літні юнацькі Олімпійські ігри*** (Сінгапур). Блискуче виступила команда України, яка виборола 3 місце в неофіційному командному заліку серед 204 команд, поступившись лише Китаю та Росії. Вона завоювала 10 золотих, 9 срібних та 16 бронзових медалей.

Олімпійські чемпіони:

- Дарина Зевіна – плавання (100 м на спині);
- Андрій Говоров – плавання (50 м вільним стилем), (50 м батерфляй);
- Олександр Сатін – стрибки на батуті;
- Олег Степко – спортивна гімнастика (вправи на коні, вправи на брусах);
- Ігор Лященко – легка атлетика (спортивна ходьба на 10 км);
- Катерина Дерун – легка атлетика (метання списа);
- Анастасія Спас – сучасне п'ятиборство (змішана естафета);
- Денис Кушніров – стрільба (пневматичний пістолет, 10 м).

Зимові юнацькі Олімпійські ігри 2012, офіційно відомі як ***Ігри I Олімпіади***, відбувалися в Інсбруку (Австрія) з 13 по 22 січня 2012 року. Українська юнацька збірна на Іграх була представлена 23 спортсменами у восьми видах спорту. Першу в історії медаль для України на Зимових юнацьких Олімпійських іграх вибороли фігуристи Олександра Назарова і Максим Нікітін. Вони здобули “срібло” у спортивних танцях на льоду, пропустивши вперед росіян Анну Яновську і Сергія Мозгова. Ще дві срібні медалі для України здобули фігурист Ярослав Паніот в командних змаганнях та Марія Долгополова у командних змаганнях з шорт-треку (у заліку медалей – ці медалі зараховані до змішаної команди, оскільки в команді виступали спортсмени різних країн).

Літні юнацькі Олімпійські ігри 2014, офіційно відомі як ***Ігри II Олімпіади*** (2014 Summer Youth Olympics), пройшли в Нанкін, Китай з 16 серпня по 28 серпня 2014 року. У них брали участь 3600 спортсменів з 201 країни. 58 українських спортсменів приймали участь у 20 видах спорту та здобули 29 нагороди – 9 золотих, 9 срібних і 11 бронзових.

Олімпійські чемпіони:

- Михайло Романчук – плавання (400 м вільним стилем);
- Раміль Гаджиєв – бокс (75 кг);
- Антон Кузнецов – сучасне п'ятиборство (змішана естафета);
- Гліб Піскунов – легка атлетика (метання молота);
- Павло Коростильов – кульова стрільба (пневматичний пістолет);
- Юлія Левченко – легка атлетика (стрибки у висоту);
- Єлизавета Бабій – легка атлетика (стрибки у довжину);
- Ангеліна Калініна – теніс (жіночі пари);
- Анастасія Малявіна – плавання (200 м брасом).

На юнацьких Олімпійських іграх золоті медалі здобули 17 спортсменів з України, в тому числі троє спортсменів в складі змішаної команди (в команді беруть участь спортсмени з різних країн, тому ця медаль не зараховується до медального заліку України).

РОЗДІЛ IV ПАРАОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ

Параолімпійські ігри – міжнародні спортивні змагання для людей із обмеженими фізичними можливостями. Традиційно проводяться після Олімпійських ігор, а починаючи з 1992 на тих же аренах, що й Олімпійські ігри. 2001 року ця практика закріплена угодою між МОК і Міжнародним параолімпійським комітетом (МПК). Літні Параолімпійські ігри проводяться з 1960 року, а зимові Параолімпійські ігри – з 1976 року.

Виникнення видів спорту, в яких можуть брати участь люди із обмеженими можливостями, пов'язують з ім'ям англійського нейрохірурга Людвіга Гутмана, який, долаючи вікові стереотипи по відношенню до людей з фізичними вадами, увів спорт у процес реабілітації хворих з ушкодженнями спинного мозку. Він на практиці довів, що спорт для людей з обмеженими фізичними можливостями створює умови для успішної життєдіяльності, відновлює психічну рівновагу, дозволяє повернутися до повноцінного життя. З 1948 року за його ініціативою серед інвалідів-колясочників щорічно проводяться Стоук-Мандевільські ігри (за назвою міста Стоук-Мандевіль, де розташований реабілітаційний центр).

Літні види спорту:

- важка атлетика (пауерліфтинг);
- легка атлетика;
- стрільба з лука;
- плавання;
- дзюдо;
- велосипедний спорт;
- теніс на візках;
- фехтування;
- футбол 7х7;
- футбол 5х5;
- баскетбол на візках;
- виїздка;
- стрільба;
- волейбол;

- регбі на візках;
- танці на візках;
- голбол;
- настільний теніс;
- веслувальний спорт;
- вітрильний спорт.

Зимові види спорту:

- лижні перегони;
- біатлон;
- гірськолижний спорт;
- хокей;
- керлінг.

Вперше українські параолімпійці брали участь у Параолімпіаді в Атланті (США) 1996 року, виборовши 1 золоту, 4 срібні та 2 бронзові медалі.

Через чотири роки в Сіднеї (Австралія), команда України здобула 37 медалей та здійснила найбільший прорив, який був тоді необхідним для привернення уваги уряду України до параолімпійського спорту.

На Параолімпійських іграх 2004 року в Афінах (Греція) українська команда здобула 55 медалей, включаючи 24 золоті та піднялася в рейтингу на 29 позицій та посіла шосте місце у командному заліку.

На Параолімпіаді у Пекіні (Китай) 2008 року, українські спортсмени здобули 74 медалі: 24 золоті, 18 срібних та 32 бронзових, посівши 4 загальнокомандне місце.

На зимових Параолімпійських іграх у Ванкувері (Канада) 2010 року, українці вибороли 5 золотих, 8 срібних та 6 бронзових медалей, посівши у загальному медальному заліку 4 місце.

На літніх Параолімпійських іграх 2012 року в Лондоні (Великобританія) українські спортсмени виступили досить успішно, виборовши 85 медалей: 33 золотих, 24 срібних, 28 бронзових, посівши 4 загальнокомандне місце.

На останніх зимових Параолімпійських іграх у Сочі (Росія) 2014 року, українські параолімпійці здобули 25 медалей: 5 золотих, 9 срібних, 11 бронзових, посівши знову 4 загальнокомандне місце.

РОЗДІЛ V

ОЛІМПІЙЦІ ЧЕРКАЩИНИ

Черкащина завжди славилася своїми спортсменами-богатирями. Це і **Іван Максимович Піддубний** – шестиразовий чемпіон світу з боротьби (Париж, Мілан, Франкфурт, Нью-Йорк), і **Микола Сергійович Ріттер** – перший спортсмен з Черкащини на I Олімпійських іграх 1896 року у м. Афіни (Греція), і **Андрій Іванович Хіміч** – Олімпійський чемпіон XVIII Олімпіади 1964 року в м. Токіо (Японія) з веслування на каное та багато інших.

Ріттер Микола Сергійович – перший спортсмен з Черкащини на I Олімпійських іграх 1896 року у м. Афіни (Греція). Народився спортсмен 27 серпня 1865 року в м. Золотоноша Полтавської губернії у дворянській родині. Закінчивши місцеву гімназію, 23-річний Микола Ріттер разом з батьками виїхав до Києва. У Києві почав займатися в гуртках з фехтування, боротьби, кульової стрільби.

Наприкінці березня 1896 року М. Ріттер їде до Греції і подає заявку до секретаріату Олімпіади на участь у змаганнях з греко-римської боротьби, стрільби з карабіна і фехтування на рапірах. Окрім того, його було призначено офіційним кореспондентом щоденної газети на Олімпійських іграх «Кієвлянинъ».

Розпочавши участь в I Олімпійських іграх М. Ріттер від подальшої участі відмовився і перебував на Олімпіаді як кореспондент газети. Свої враження він висловлював на сторінках газети так: “Олімпіада відкриває нову еру міжнародних спортивних змагань, які стануть з часом взірцем мирних маніфестацій і яких наша епоха потребує більше, ніж будь-коли”.

Надалі, за свідченням публікацій у журналі “Всемирная иллюстрация” 1987 року, М. Ріттер мешкав у Петербурзі. Там він вступив до атлетичного товариства графа Г. І. Рібоп’єра, що засвідчив художник М. Кравченко в статті про атлетичні змагання цього товариства у 1897 році, опублікований журналом “Новое время”.

Хіміч Андрій Іванович – запасний учасник XVII Олімпіади 1960 року в м. Рим (Італія), Олімпійський чемпіон XVIII Олімпіади 1964 року в м. Токіо (Японія) з веслування на каное.

Народився 14 грудня 1937 року в с. Макіївка Чернігівської області. У школі займався ходьбою і бігом на лижах, ставши чемпіоном району в лижних перегонах.

Андрій Хіміч вступив до Черкаського педагогічного інституту на факультет фізичного виховання. Там під керівництвом викладача О. Л. Костюкевича почав займатися греблею на каное.

У липні 1958 року всеукраїнські газети захоплено писали: “Студент Черкаського педінституту Андрій Хіміч греблею на каное займається лише третій рік, але на Першості України виборов третє місце, пропустивши вперед лише найдосвідчених – киянина В’ячеслава Ковгана та одесита Владислава Тетерю”. Наступного року А. Хіміч став чемпіоном України, виборовши звання майстра спорту СРСР.

На XVII Олімпіаді 1960 року в м. Рим (Італія) А. Хіміч був запасним учасником. У ранзі чемпіона III Спартакіади народів СРСР та чемпіона країни і Європи спортсмен брав участь у змаганнях з веслування на каное-двійці на XVIII Олімпійських іграх 1964 року у м. Токіо (Японія). Разом з електротехніком із Владивостока Степаном Ощепковим Андрій Хіміч подолали 1000 м на каное-двійці за 4,65 хв., випередивши веслувальників одинадцяти країн і ставши олімпійськими чемпіонами. Андрія і Степана було нагороджено медалями “За трудову доблесть”. Андрію Хімічу було присвоєно звання заслуженого майстра спорту СРСР.

Після XVIII Олімпіади 1964 року, працюючи тренером, А. Хіміч продовжував приймати участь у змаганнях найвищого рангу. У 1966 році він став чемпіоном України на дистанції 1000 м на каное-одиночці. На тій же дистанції зі своїм вихованцем Валерієм Дрибасом на каное-двійці посіли перше місце [2, с. 64 – 65].

Юрченко Василь Петрович – учасник XX Олімпіади 1972 року м. Мюнхен (Німеччина), срібний призер XXI Олімпіади 1976 року м. Монреаль (Канада), бронзовий призер XXII Олімпіади 1980 року м. Москва (СРСР) з веслування на каное.

Василь Юрченко народився 26 травня 1950 року в с. Грушківка Кам'янського району Черкаської області. У 1967 році В. Юрченко вступає до Дніпропетровського університету на фізичний факультет за спеціальністю інженер-фізик. Хлопець активно включився у спортивне життя

університету, улюбленим видом спорту стає веслування на каное.

Через велику працелюбність і особисті досягнення, В. Юрченка зараховують до складу збірної команди СРСР. У 1972 році він приймає участь у XX Олімпіаді в м. Мюнхен і посідає 5 місце на дистанції 1000 м в каное-одиначці.

У 1976 році В. Юрченко приймає участь в XXI Олімпіаді у каное-двійці разом з Ю. Лобановим на дистанції 1000 м. Дует спортсменів посів друге місце, отримавши срібну нагороду.

У 1980 році на XXII Олімпіаді в м. Москва В. Юрченко стає бронзовим призером на дистанції 1000 м у каное-одиначці. Василь Петрович Юрченко – заслужений майстер спорту СРСР, семикратний чемпіон світу, дванадцятиразовий чемпіон СРСР.

Литвиненко Леонід Дмитрович – срібний призер XX Олімпіади 1972 року м. Мюнхен (Німеччина), учасник XXI Олімпіади 1976 року м. Монреаль (Канада) з легкої атлетики (десятиборство).

Леонід Литвиненко народився 28 січня 1949 року в м. Сміла Черкаської області. У 5 класі записався в ДЮСШ на відділення легкої атлетики. 3 травня 1964 року почав тренуватися у Анатолія Яковича Гулі – заслуженого тренера України.

У 1966 році Л. Литвиненко завойовує перемогу в юнацькому десятиборстві у першості УРСР. Потім виборює золоту медаль у

Спартакіаді у Львові і виконує норматив “майстра спорту СРСР”. У 1967 році Л. Литвиненко переможець Спартакіади народів СРСР серед юнаків у Ленінграді. У 1968 році Леонід стає переможцем других Європейських ігор серед юніорів у м. Лейпциг. У 1970 році він отримує звання чемпіона СРСР на змаганнях з десятиборства у м. Мінськ. У 1971 році на V Спартакіаді народів СРСР Л. Литвиненко отримав перемогу.

У 1971 році Л. Литвиненко вступає до аспірантури Київського інституту фізичної культури (в якому до цього навчався). В цей період йшла підготовка до змагань на Олімпіаду 1972 року.

Наполеглива робота не була даремною – Л. Литвиненко завоював срібну нагороду на XX Олімпіаді. Він встановив Олімпійський рекорд в бігу на 1500 м (4 хв.05,9 сек.). Л. Литвиненка було нагороджено орденом “Знак Пошани”, йому присвоєно звання “Заслужений майстер спорту СРСР”.

У 1974 році Л. Литвиненко успішно захистив кандидатську дисертацію.

У 1976 році на XXI Олімпійських іграх в м. Монреаль (Канада) Л. Литвиненко посів шосте місце.

По завершенні спортивної кар’єри Леонід Дмитрович Литвиненко працював завідувачем кафедри фізичного виховання Київського вищого інженерного авіаційного училища. Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, доцент.

Надилова Тетяна Павлівна – чемпіонка XXI Олімпіади 1976 року м. Монреаль (Канада) та XXII Олімпіади 1980 року м. Москва (СРСР) з баскетболу.

Тетяна Надилова народилася 29 січня 1951 року в м. Христинівка Черкаської області. Вчитель фізичної культури і тренер Сергій Михайлович Чебаков привив їй велику любов до гри в баскетбол, футбол, теніс.

У 1966 році, навчаючись у Харківському хіміко-технічному технікумі, брала участь у Першості України з баскетболу. Команда посіла третє місце. Тетяну запросили до московської команди “Спартак”.

У 1974 і 1975 роках Тетяна – бронзовий призер Чемпіонату СРСР. На чемпіонаті світу в м. Богота (Колумбія) вона з командою стають чемпіонами світу.

У 1975 році спортсменка закінчує Московський технологічний інститут і продовжує тренуватися у складі збірної команди СРСР з баскетболу.

У 1976 році на XXI Олімпійських іграх команда посідає I місце, і Т. Надирова стає чемпіонкою Олімпійських ігор.

У 1978 році – чемпіонка СРСР. У 1979 і 1980 – чемпіонка Росії.

На XXII Олімпіаді 1980 року в м. Москві збірна команда СРСР здобуває перемогу і стає чемпіоном Олімпіади.

У 1981 і 1982 роках Т. Надирова чемпіонка СРСР і Росії.

Нагороджена медаллю “За трудовое отличие” і “За развитие Олимпийского движения в России”.

Розгон Надія Іванівна – срібний призер XXI Олімпіади 1976 року в м. Монреаль (Канада) з академічного веслування.

Надія Розгон народилася 15 листопада 1952 року в м. Тальне Черкаської області. Закінчивши школу, Надія вступила до Макарівського медичного училища. Працюючи медичною сестрою в м. Києві, почала займатися академічним веслуванням (вісімка).

У складі “вісімки” ДСТ “Динамо” в 1974 році команда Надії стала чемпіоном СРСР, у 1975 році – призером Спартакіади народів СРСР, у 1976 році – чемпіоном СРСР.

На XXI Олімпіаді 1976 року в м. Монреаль (Канада) команда Н. Розгон фінішувала другою ставши срібним призером Олімпійських ігор.

Із Монреаля Надія повернулася майстром спорту міжнародного класу. Також її було нагороджено медаллю “За трудову доблесть”.

Осадча Лілія Семенівна – срібний призер Олімпійських ігор 1976 року в м. Монреаль (Канада) з волейболу.

Лілія Осадча народилася 5 лютого 1952 року в м. Черкаси. У 5 класі почала займатися баскетболом, потім волейболом. Вже у 14 років вона грала за дорослу збірну Черкаської області.

У складі молодіжної збірної СРСР Л. Осадча двічі ставала чемпіонкою Європи (1971 і 1973 роки).

Бронзовий призер 1971 року і чемпіонка 1975 року та Спартакіади народів СРСР у складі збірної України.

Срібний та бронзовий призер чемпіонатів світу 1974 і 1978 років, чемпіонка Європи 1975 року.

У 1976 році Л. Осадча стала чемпіонкою СРСР (у складі збірної СРСР).

У цьому ж році вона срібний призер XXI Олімпіади в м. Монреаль (Канада) з волейболу.

У 1977 році – переможець всесвітньої Універсіади у складі студентської збірної СРСР. Срібний призер союзної першості 1983 року, бронзовий призер чемпіонатів СРСР 1981 і 1982 років. Переможець Кубка володарів кубків ЄКВ 1983 року.

Мотузенко Олександр Олексійовий – срібний призер XXIV Олімпіади 1988 року м. Сеул (Південна Корея) з веслування на байдарці.

Олександр Мотузенко народився 11 липня 1967 року в м. Сміла. Закінчив Черкаський педагогічний інститут.

Перший наставник – заслужений тренер України Дмитро Пристайлов (м. Сміла, ДСТ “Локомотив”).

Виступав за клуб “Динамо” (Черкаси). Заслужений майстер спорту. Чемпіон світу 1987, 1989 (рекорд світу зі швидкості), 1990 років (байдарка-четвірка, 500 м). Бронзовий призер Чемпіонату світу байдарка-двійка, 10000 м). Чемпіон СРСР 1986–1988 рр.

Срібний призер XXIV Олімпійських ігор 1988 року у Сеулі (Південна Корея) з веслування на байдарках на 1000 м у складі четвірки (Сергій Кірсанов, Ігор Нагаєв, Віктор Денисов).

У 1990 році О. Мотузенко закінчив спортивну кар’єру. У 1993 році відкрив спортивний клуб “Дельта” в м. Черкаси. Обраний головою обласної федерації з веслування на байдарці.

Ткаченко Володимир Валентинович – срібний призер XXIV Олімпіади 1988 року м. Сеул (Південна Корея) з плавання.

Володимир Ткаченко народився 28 червня 1965 року в м. Черкаси. Плаванням почав займатися в басейні заводу “Фотоприлад”, де працювала ДЮСШ товариства “Зеніт”.

В. Ткаченко переїхав навчатися до Республіканської школи-інтернату у м. Києві. По закінченні школи вступає до Київського інституту фізичної культури і спорту. У Києві почав тренуватися у заслуженого тренера СРСР Л. Капшученко.

В. Ткаченко – 9-кратний чемпіон СРСР по плаванню:

- 100 м вільним стилем – 1985, 1987, 1990 рр.;
- естафета 4×100 м вільним стилем – 1983, 1984рр.;
- змішана естафета 4x100 – 1987, 1988 рр.;
- 50 м вільним стилем – 1987 р.;
- естафета 4×50 м вільним стилем – 1988 р.

Учасник шести (1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1993) чемпіонатів Європи. Двічі ставав чемпіоном Європи і двічі бронзовим призером.

Бронзовий призер чемпіонату світу, що проходив у Австралії в естафеті 4x100 м.

На Олімпіаді 1988 року у складі збірної команди СРСР виборов срібло. В особистій першості на дистанції 50 м вільним стилем був шостим.

В. Ткаченко є рекордсменом України на дистанції 50 м батерфляєм у віковій категорії 45 – 49 років. Він є майстром спорту міжнародного класу.

Горб Тетяна Вікторівна – бронзова призерка XXIV Олімпіади 1988 року м. Сеул (Південна Корея) та XXV Олімпіади 1992 року м. Барселона (Іспанія) з гандболу.

Тетяна Горб народилася 18 січня 1965 року в м. Черкаси. В дитинстві Тетяна займалася спортивною і художньою гімнастикою. Пізніше почала займатися гандболом. Молоду спортсменку запросили до команди київського “Спартака”.

Виконавши норматив майстра спорту Тетяну Горб включили до збірної команди Радянського Союзу.

Т. Горб. – володарка Кубка європейських чемпіонів (1983, 1985, 1986). Нагороджена медаллю “За трудову відзнаку” (1985). Заслужений майстер спорту (1988).

В складі збірної СРСР на літніх Олімпійських ігор 1988 та в складі збірної Об’єднаної команди на літніх Олімпійських іграх

1992 року стала бронзовою призеркою. 1988 року на фіналі Олімпіади зіграла всі п'ять матчів і забила десять голів. 1992 року зіграла всі п'ять матчів і забила 14 голів [10].

1990 року закінчила Київський Державний інститут фізичної культури.

Крикун Олександр Володимирович – бронзовий призер XXVI Олімпіади 1996 року м. Атланта (США), учасник XXVII Олімпіади 2000 року м. Сідней (Австралія), учасник XXVIII Олімпіади 2004 року м. Афіни (Греція) з легкої атлетики (метання молота).

Народився 1 березня 1968 року в м. Лейпциг (Саксонія, Німеччина). Батьки переїхали в м. Умань, де Олександр почав займатися легкою атлетикою (метання молоту). Олександр Крикун тренувався в спортивному товаристві “Колос”.

Бронзову олімпійську медаль він виборов на Олімпіаді в Атланті у метанні молота з результатом 80 м 02 см. Його особистий рекорд у цій дисципліні 81 м 66 см, встановлений в 2004 році.

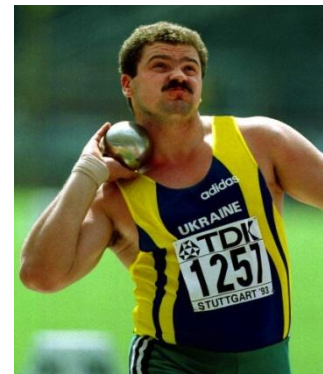
У 2004 році О. Крикун завершив спортивну кар'єру.

Багач Олександр Миколайович – бронзовий призер XXVI Олімпіади 1996 року м. Атланта (США) з легкої атлетики (штовхання ядра).

Олександр Багач народився 21 листопада 1966 року в смт. Матусів Черкаської області.

Олександр вперто і наполегливо тренувався, і результати поступово зростали:

1982 року виконав перший розряд, 1983 рік – кандидат у майстри спорту, через кілька місяців у 1984 році виконує норматив майстра спорту. У 1985 році Олександр стає срібним призером першості Європи серед юніорів. Потім служба в Збройних силах (спортивна рота). По закінченні служби він вступає до Української сільськогосподарської академії і продовжує натхненно тренуватися, стає членом збірної команди СРСР з легкої атлетики (штовхання ядра) [3].

У 1988 році він виконав норматив майстра спорту міжнародного класу. У 1992 році він завоював звання чемпіона Європи у м. Генуя (в приміщенні).

О. Багач стає володарем Кубка Європи в м. Рим, бронзовим призером чемпіонатів Світу в м. Штутгарт і в м. Торонто (в приміщенні). Він встановив рекорд України 21 м 32 см.

У 1994 році став чемпіоном Європи в м. Париж (в приміщенні), срібний призер Чемпіонату Світу теж у Парижі.

О. Багач перевівся в Національний університет фізичного виховання і спорту України.

У 1994 році Олександр Миколайовичу Багачу присвоєно звання заслуженого майстра спорту.

У 1995 році Багач Олександр – володар Кубка Європи в м. Ліль, чемпіон Світу в Римі серед військовослужбовців.

У 1996 році в Атланті (США) – Олександр Багач стає бронзовим призером XXVI Олімпіади. Він був нагороджений відзнакою президента.

О.Багач – чемпіон Світу 1997 року у м. Афіни, срібний призер Кубка Світу 1998 року в м. Йоханесбург, володар Кубка Європи в м. Будапешт і чемпіон Європи в м. Будапешт.

У 1999 році О.Багач встановлює 2 рекорди України: 21 м 36 см і 21 м 83 см (у приміщенні). В м. Маебаш (приміщення) Олександр стає чемпіоном Світу, в м. Севілья він стає бронзовим призером Чемпіонату Світу.

У 34 роки Олександр Миколайович Багач отримав диплом про закінчення НУФВСУ.

Перед Олімпійськими іграми 2000 року О. Багача дискваліфікували на невизначений термін, причина – допінг.

У 2001 році виконав норматив майстра спорту з пауерліфтингу. Олександр відгукнувся на запрошення Віктора Нагейкіна, брав участь у змаганні “Богатирські ігри”.

З 2002 по 2006 роки Олександр Багач працює тренером з метання у збірній команді України серед спортсменів-інвалідів з вадами зору. За цей період учні вибороли такі нагороди: у 2002 році на чемпіонаті світу у Франції м. Ліль Лещинський Василь – золоту медаль у метанні диску, Ясиновий Олександр – срібну медаль у штовханні ядра. У 2003 році на Чемпіонаті Європи – м. Асен (Голландія) Лещинський Василь отримав срібні медалі в метанні диску і штовханні ядра. Ясиновий Олександр – золоті нагороди в метанні диску і штовханні ядра. У 2004 році – на параолімпійських іграх в м. Афіни (Греція) Ясиновий

Олександр виборов золоту медаль у метанні диска і срібну – в штовханні ядра.

Олександр Миколайович Багачу присвоєно звання заслуженого тренера України. У 2005 році його вихованець Пісков Юрій на Чемпіонаті Європи м. Хельсінкі (Фінляндія) посів четверте місце в метанні диска і штовханні ядра. Нині Олександр Миколайович працює тренером збірної команди України серед спортсменів-інвалідів з вадами зору.

Феденко Олександр Олександрович – срібний призер XXVII Олімпіади 2000 року в м. Сідней (Австралія) з велоспорту (трек).

Олександр Феденко народився 20 грудня 1970 року в м. Суми. Навчаючись у СШ № 9, почав займатися у ДЮСШ “Спартак”. Першим тренером Олександра був Кулик Олександр Васильович.

У 1988 році О. Феденко вступає до ПТУ м. Умань і через рік здобуває професію фрезерувальника. Одночасно з навчанням продовжує займатися велоспортом, і його включають до збірної команди м. Умань.

У 1989 році О. Феденко стає студентом Черкаського педагогічного інституту факультету фізичного виховання.

У 1991 році виконує норматив майстра спорту, продовжуючи наполегливо тренуватися.

У 1996 році приймав участь у змаганнях XXVI Олімпіади в складі збірної команди України в командній гонці на 4000 м, посівши сьоме місце.

У 1997 році в м. Перт (Австралія) на Чемпіонаті світу О. Феденко посідає друге місце. У 1998 році в м. Бордо (Франція) він стає Чемпіоном світу. У 1999 році Олександр – переможець двох Кубків Світу в Італії і Німеччині. О. Феденку присвоєно звання заслуженого майстра спорту.

У 2000 році О. Феденко став срібним призером XXVII Олімпіади в м. Сідней (Австралія) у командній гонці переслідування на 4000 м на треку, встановивши світовий рекорд.

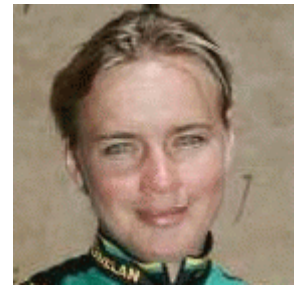
У 2001 році О. Феденко став чемпіоном Світу на змаганнях в м. Антверпен (Бельгія) на дистанції 4000 м у командній

гонці переслідування. У 2002 році Олександр закінчив спортивну кар'єру.

Багато ще видатних спортсменів народилося, проживало чи навчалось у Черкаському краї, це:

Хіміч Олександр Іванович – учасник XXVI Олімпіади 1996 року м. Атланта (США) з академічного веслування. Майстер спорту міжнародного класу, чемпіон Європи 1998 року, чемпіон України 1999 року на 2000 м, чемпіон Світу 1999 року серед Збройних сил у четвірці парній. Випускник факультету фізичного виховання ЧДУ імені Б. Хмельницького 1998 року.

Стяжкіна Тетяна Анатоліївна – учасник XXVII Олімпіади 2000 року м. Сідней (Австралія) з велоспорту (шосе). Майстер спорту міжнародного класу, срібний призер Чемпіонату Європи 1997 року (Австралія), чемпіон Європи 1999 року (Португалія), десятиразова чемпіонка України. Випускниця факультету фізичного виховання ЧНУ імені Б. Хмельницького 2003 року.

Юрков Олександр Валерійович – учасник XXVII Олімпіади 2000 року м. Сідней (Австралія) з легкої атлетики (десятиборство). Майстер спорту міжнародного класу, багаторазовий чемпіон України, рекордсмен України з десятиборства у закритих приміщеннях (6160 очок), двократний володар Кубка Європи у 2000 році (Фінляндія) та 2001 році (Франція).

Олександр народився 21 липня 1975 року у с. Писарівка Сінельниківського району Дніпропетровської області.

Юрков Олександр стає членом збірної команди України. У 1998 році Олександр перебував на службі у внутрішніх військах Черкаської області. В той же час він наполегливо готувався захищати спортивну честь Черкащини на XXVII Олімпіаді 2000 року.

У 2005 році Олександр Валерійович Юрков закінчив Національну податкову академію України у м. Ірпінь, отримав спеціальність «фінансист-економіст». У 2005 році залишив спортивну кар'єру.

Кваша Альона Сергіївна – учасник XXVII Олімпіади 2000 року м. Сідней (Австралія) та XXVIII Олімпіади 2004 року м. Афіни (Греція) зі спортивної гімнастики. Майстер спорту міжнародного класу, срібний призер Чемпіонату Європи 2000 року (Франція), чемпіон Європи 2002 року (Греція), п'ятиразова володарка Кубка України з опорних стрибків.

Бубон Віталій Степанович – учасник XXVIII Олімпіади 2004 року м. Афіни (Греція) з боротьби дзюдо. Майстер спорту міжнародного класу (2003), у 2004 році переможець та призер багатьох міжнародних турнірів: у Франції і Німеччині – I місце, у Празі – IV місце, у Талліні – II місце; срібний призер Чемпіонату Світу в Єгипті 2005 року, срібний призер Чемпіонату Європи 2005 року серед молоді.

РОЗДІЛ VI

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ

Національний олімпійський комітет України, скорочено **НОК України** – громадська організація, що опікується участю українських спортсменів в Олімпійських іграх, діючи відповідно до положень Олімпійської хартії [10; 12]. НОК – керівний орган Олімпійського руху в країні.

Історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України у складі збірної команди Радянського Союзу вперше брали участь в Іграх XV Олімпіади в Гельсінкі. З 1952 по 1990 роки олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свою позицію в житті країни. Українські атлети складали щонайменше 25 % кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 року деякі матчі футбольного турніру з великим успіхом проводилися в Києві.

22 грудня 1990 року I Генеральна асамблея засновників прийняла рішення створити Національний олімпійський комітет України і ця дата є офіційною датою його створення. У вересні 1993 року НОК України був остаточно визнаний Міжнародним Олімпійським Комітетом. НОК України діє відповідно до положень Олімпійської хартії, Конституції України та чинного законодавства України і свого Статуту.

Основні завдання НОК України – забезпечення участі в Олімпійських іграх, розширення міжнародного співробітництва, популяризація масового спорту і здорового образу життя, фізичне і духовне збагачення людей.

З цією метою НОК України співпрацює з державними, громадськими та іншими організаціями. На засадах незалежності та доброї волі Національний олімпійський комітет України об'єднує 40 федерацій з олімпійських видів спорту.

Першим президентом НОК України став олімпійський чемпіон Валерій Пилипович Борзов. У 1994 році В.П. Борзова обрали членом МОК від України та переобрали президентом НОК у грудні цього ж року.

Президентами НОК України в різні роки були:
– Валерій Пилипович Борзов – 1990–1998 роки;

- Іван Никифорович Федоренко – 1998–2002 роки;
- Віктор Федорович Янукович – 2002–2005 роки.

З 23 червня 2005 року НОК України очолює Олімпійський чемпіон, член МОК, Герой України Сергій Назарович Бубка.

Генеральні секретарі НОК України:

- 29 вересня 1991 року – Володимир Кіба;
- 13 березня 1992 року – Борис Башенко;
- 19 квітня 1997 року – Володимир Геращенко.

З 2010 року Міжнародним олімпійським комітетом започатковані юнацькі Олімпійські ігри. На першій літній Юнацькій Олімпіаді в Сінгапурі українськими спортсменами здобуто 35 медалей, з них 10 золотих, 9 срібних та 16 бронзових нагород.

Традиційно, починаючи з 1993 року, юнаки і дівчата України беруть участь в зимових і літніх Європейських юнацьких олімпійських фестивалях (днях), де посідають високі місця серед 48 держав Європи. За ці роки нашими юними атлетами здобуто 139 медалей Фестивалів (46 золотих, 44 срібних та 49 бронзових).

Членами МОК від України є Олімпійські чемпіони Сергій Бубка та Валерій Борзов.

НОК України має широкі зв'язки з НОКами сусідніх країн та олімпійськими організаціями. 16 представників НОК України є членами різних міжнародних організацій і об'єднань.

РОЗДІЛ VII

МІЖНАРОДНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ

Наприкінці XIX ст. бурхливий ріст економічних пріоритетів і культурних міжнародних зв'язків знайшов свій відбиток і у спорті. Було створено перші міжнародні спортивні об'єднання, стали проводитися змагання з участю спортсменів різних країн. З виходом спорту на міжнародну арену виникла потреба великих комплексних змагань, створення центру міжнародного спортивного руху.

Для консолідації спортивного життя і координації змагань стали потрібні єдина організація, що стоїть над міжнародними федераціями, і ті змагання, які охоплювали б усі види спорту, періодично повторювалися й під час яких фіксувалися б досягнуті результати. Завдяки досягненням науки з фізичної культури та певним досягненням у проведенні змагань Франція у кінці XIX ст. перебувала в центрі міжнародного спортивного життя [6].

16 червня 1894 року з ініціативи барона П'єра де Кубертена було засновано Міжнародний олімпійський комітет – міжнародну організацію, створену для відродження Олімпійських ігор й пропаганди олімпійського руху.

Міжнародний олімпійський комітет, скорочено **МОК** (англ. *International Olympic Committee*; фр. *Comité International Olympique*) – керівний орган олімпійського руху.

МОК опікується організацією й проведенням Олімпійських ігор, керуючись у своїх рішеннях Олімпійською хартією. До його складу входять 205 Національних олімпійських комітетів.

Наразі він базується у Лозанні, Швейцарія. Нині МОК – найкрупніша і найповажніша у світі спорту організація.

Олімпійська хартія.

Основи Олімпійської хартії розроблені П'єром де Кубертенем й затверджені Паризьким конгресом у 1894 році. Це збірник статутних документів МОК з питань олімпійського руху: основні мети, принципи, становища, правила організації та проведення Олімпійських ігор тощо. Хартія складається з кількох розділів. Перший – присвячений основним принципам олімпійського руху. Честь проведення Олімпійських ігор МОК

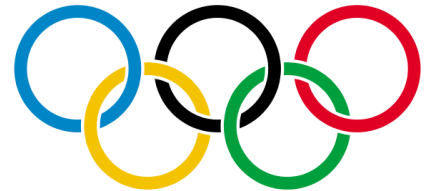
представляє місту, а не країні або території. Усю відповідальність готувати і проводити Ігри несе НОК країни, де знаходиться обране місто. Доходи від проведення Ігор задіяні лише у розвиток олімпійського руху і аматорського спорту. У тому ж розділі інформація про олімпійські символи, емблеми, прапорці, вогні. Другий розділ присвячений МОК, його структурі, статусу, правам, фінансам. Третій – роз'яснює положення про міжнародні спортивні федерації. У четвертому – промова про НОКи. У п'ятому – про сучасні Олімпійські ігри: сюди включені кодекс допуску до них спортсменів, медичний кодекс, список визнаних МОК міжнародних спортивних федерацій, питання програми Ігор. У даному розділі ідеться про олімпійські нагороди, про порядок висвітлення ходу Ігор засобами масової інформації. “Протокол Олімпійських ігор” містить положення про порядок обчислення олімпіад, тривалості і термінах проведення Ігор, про церемонії відкриття і закриття, нагородження призерів тощо. Вони наголошують на недопустимості використання Олімпійських ігор у політичних і комерційних цілях, встановлюють порядок роботи сесій МОК і спеціальних комісій комітету. Хартія – це свого роду конституція олімпійського руху, звіт основних законів, якими живе весь величезний світ сучасного олімпійського спорту [6].

РОЗДІЛ VIII

ОЛІМПІЙСЬКА СИМВОЛІКА

Найважливіші атрибути всесвітнього Олімпійського руху – це олімпійська символіка, що включає прапор з п'ятьма кільцями, вогонь, салют, клятву, гімн, гасло, емблему, медалі, оливкову гілку і талісмани. Міжнародний олімпійський комітет використовує дані атрибути для просування у світі ідеї олімпійського руху [9].

Одним з головних елементів, без яких немислима символіка олімпійських ігор, є *прапор*. Він являє собою шовкове полотнище білого кольору, на якому вишиті п'ять переплечених кілець різних кольорів, що символізують п'ять континентів. У верхньому ряду розташовані три кільця: блакитне (Європа), чорне (Африка) і червоне (Америка), а в нижньому два: жовте символізує Азію, а зелене – Австралію.

Автором олімпійського прапора є П'єр де Кубертен. Прапор був представлений в 1913 році, а як олімпійська символіка вперше використовувався в 1920 році в Антверпені, де проходили сьомі Олімпійські ігри.

Не менш важливим атрибутом Олімпійських ігор є і *олімпійський вогонь*. Традиція його запалювання з'явилася в Стародавній Греції, коли там почали проводитися ці спортивні змагання. Вогонь нагадував про подвиг Прометея, який за легендою викрав його у Зевса і подарував людям.

Традицію запалювання олімпійського вогню відродили в 1928 році. Вогонь, як олімпійська символіка, використовується до теперішнього часу. У 1936 році під час Берлінських Олімпійських

ігор вперше було вирішено провести естафету олімпійського вогню. Цю ідею запропонував Йозеф Геббельс. Більше трьох тисяч бігунів брали участь у доставці факела з далекої Олімпії прямо в Берлін. З тих пір за кілька місяців до відкриття чергових Олімпійських ігор священний вогонь запалюють на його батьківщині в Олімпії (Греція) і естафетою доставляють в місто, який удостоєний честі проводити Олімпійські ігри.

Така олімпійська символіка, як гімн, як і клятва, і девіз, є вже кілька десятиліть невід'ємним ритуальним елементом всіх Олімпійських ігор.

Гімн був написаний ще в 1896 році грецьким оперним композитором Спіро Самара і грецьким поетом Константиносом Палама. У 1958 році його офіційно затвердив МОК.

Гімн

(переклад українською)

О давній безсмертний Дух, чистий батько
Краси, величі й істини,
Зійди, розкрий себе і спалахни тут блискавкою
На славу власної землі і неба.

В бігу, у боротьбі чи у метанні,
Засяй у мить благородного змагання,
Коронуй нев'янучою гілкою
І зроби тіло гідним і міцним, мов метал.
І зроби тіло гідним і міцним, мов метал.

Рівнини, гори і моря світяться тобою,
Як біло-пурпурний великий храм,
І поспішає в храм той твій паломник,
І поспішає в храм той твій паломник,
О давній безсмертний Дух, кожна нація.
О давній безсмертний Дух, кожна нація.

У 1913 році П'єром де Купертенем був розроблений текст олімпійської клятви (присяги). Вона виражає ідею об'єднання всієї молоді на святі спорту. Вперше вона була виголошена на іграх 1920 року.

Олімпійська присяга для спортсменів:

Від імені усіх спортсменів я обіцяю, що ми будемо брати участь в цих Олімпійських іграх, поважаючи і керуючись правилами, за якими вони проводяться, в істинно спортивній душі, на славу спорту і в ім'я честі своїх команд.

Олімпійська присяга для суддів:

Від імені всіх суддів і офіційних осіб я обіцяю, що ми будемо виконувати наші обов'язки на цих Олімпійських іграх із повною безпристрасністю, поважаючи і дбаючи про правила, за якими вони проводяться, в істинно спортивному душі.

З 2010 року також присягається тренер:

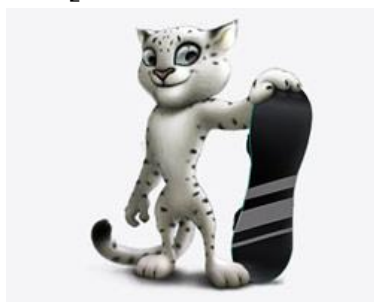
Від імені всіх тренерів та інших членів команд спортсменів я обіцяю, що ми зобов'язуємося забезпечити, щоб дотримувалися істинного спортивного духу та чесної гри, відповідно до основоположних олімпійських принципів.

Олімпійський девіз на латині звучить так: “*Citius, Altius, Fortius!*”. У перекладі це означає: “*Швидше, вище, сильніше!*”. Ці слова відображають прагнення спортсменів до перемоги.

Нагородами в Олімпійських іграх є медалі із золота, срібла та бронзи, які вручаються трьом переможцям олімпійських змагань, які зайняли перше, друге і третє місце. А оливкову гілку отримує переможець, удостоєний золотої медалі.

Олімпійський талісман з 1972 року є частиною символіки, а також обов'язковим атрибутом Олімпіади. У цього символу рекламно-комерційне призначення, крім того, він відображає характер країни проведення ігор. Зазвичай використовується образ тварини, яка популярна у регіоні, де проводяться змагання [9].

ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андросчук Н. Основи здоров'я і фізична культура (теоретичні відомості) / Н. Андросчук, М. Андросчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 160 с.
2. Антонець Н. В. Олімпійська слава Черкащини : Науково-популярне видання / Н. В. Антонець. – Черкаси : “Відлуння-Плюс”, 2008. – 160 с.
3. Багач Олександр Миколайович – бронзовий призер XXVI Олімпіади 1996 року м. Атланта (США) – легка атлетика (штовхання ядра) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.flacho.org.ua/news/2010-01-21-17>
4. Головатенко О. М. Олімпійський рух в Україні. Участь українських спортсменів в Олімпійських іграх: навчально-методичний посібник / О. М. Головатенко, Я. І. Олексієнко. – Черкаси: Черкаський інститут банківської справи університету банківської справи Національного банку України, 2015. – 48 с.
5. Зимові олімпійські ігри: історія, хронологія, статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bukvar.su/fizkultura-i-sport/page,2,60911-Zimnie-olimpiiskie-igry-istoriya-hronologiya-statistika.html>
6. Кун Л. Загальна історія фізичної культури та спорту / Л. Кун. – М.: Райдуга, 1982. – 399 с.
7. Кухтій А. О. Організаційні основи розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні впродовж XX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец.24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / А. О. Кухтій. – Львів, 2002. – 20 с.
8. Енциклопедія олімпійського спорту України / За ред. В. М. Платонова та І. Р. Мацишина. – К.: Олімпійська література, 2005. – 463 с.

9. Олімпійська символіка – засіб просування ідеї олімпійського руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://svitohlyad.com.ua/sport-i-fitness/>
10. Олімпійські ігри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
11. Олімпійський рух – важливий для розвитку людини, особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uareferats.com/index.php/referat/details/>
12. Структура олімпійського руху в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.km.ru/referats/>
13. Філь С. М., Худолій О. М., Малка Г. В. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / За ред. С. М. Філя. – Харків : “ОВС”, 2003. – 160 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Олімпійські види спорту

Рішення про те, які Олімпійські види спорту повинні входити в перелік, приймає МОК. Процес зміни, додавання або виключення, триває безперервно. При цьому він виходить з декількох чинників: ступеня поширеності й популярності конкретного виду в різних країнах планети, який відсоток телевізійної аудиторії він приверне, яким буде інтерес рекламодавців тощо. Обов'язковою умовою є наявність міжнародної федерації.

В даний час в програму літніх Олімпійських ігор входять 28 видів спорту, в програму зимових – 7 (15 дисциплін). Серед літніх олімпійських видів спорту є водні – плавання, синхронне плавання, стрибки у воду, академічне веслування, веслування на байдарках і каное, веслувальний слалом, вітрильний спорт. Є єдиноборства – бокс, дзюдо, тхеквондо, вільна боротьба, класична (греко-римська) боротьба. Є велоспорт – шосейні гонки, трекові гонки, гірський велосипед (маунтбайтінг). Є спортивні командні ігри: баскетбол, волейбол, пляжний волейбол, гандбол, футбол, гольф тощо.

Зимовими олімпійськими видами є такі, якими можна займатися на снігу або на льоду. До першої групи належать: лижні гонки, гірські лижі, лижне двоборство, стрибки з трампліну, сноуборд, фрістайл і біатлон. До другої групи належать: керлінг, ковзанярський спорт, фігурне катання, хокей, шорт-трек, санний спорт, бобслей, скелетон. Зрозуміло, цей перелік не остаточний, він також буде змінюватися в залежності від обставин.

Додаток 2.

Види спорту, визнані МОК

Міжнародний олімпійський комітет визнає деякі види спорту, які є кандидатами в олімпійські. До них належать:

- Повітряний спорт;
- Хокей з м'ячем;
- Більярд;
- Кулі /Boules;
- Боулінг;
- Бридж;
- Шахи;
- Крикет – входив у програму Олімпійських ігор 1900 року;
- Спортивні танці;
- Гольф – входив до програми Олімпійських ігор 1900 і 1904 років та включено до програми Літніх Олімпійських ігор 2016 року;
- Карате;
- Корфбол;
- Порятунк життя /Lifesaving;
- Мотоциклетний спорт;
- Альпінізм і скелелазіння;
- Нетбол;
- Спортивне орієнтування;
- Пелота;
- Поло – входило до програми Олімпійських ігор 1900, 1908, 1920, 1924 і 1936 років;
- Перегони моторних човнів;
- Ракетбол /Racquetball;
- Катання на роликах;
- Регбі входило до програми Олімпійських ігор 1900, 1908, 1920 та 1924 років та включено до програми Літніх Олімпійських ігор 2016 року;

- Сквош;
- Спортивний покер;
- Сумо;
- Серфінг;
- Перетягування канату – входило до програми Олімпіад, починаючи з 1900 і закінчуючи 1920 роком;
- Підводне плавання;
- Водні лижі;
- Ушу.

На сьогодні включення до складу Олімпійських ігор чекають такі дисципліни, як гольф, регбі-7, сквош, карате, орієнтування, роликовий спорт і більярд.

Додаток 3.
Види спорту, виключені з олімпійської програми

- Водні лижі (1972);
- Гольф (1900, 1904);
- Перегони на катерах (1908);
- Же-де-пом (фр. *jeu de raquette*) (1908);
- Крикет (1900);
- Крокет (1900);
- Лакрос (1904, 1908);
- Баскська пелота (1900);
- Перетягування канату (1900, 1904, 1908, 1912, 1920);
- Поло або човган (національна гра) (1900, 1908, 1920, 1924, 1936);
- Ракетки (1908);
- Регбі (1900, 1908, 1920, 1924) – включено до програми Літніх Олімпійських ігор 2016;
- Рок (1904);
- Хокей на роликах (1992).

Навчальне видання

Олексієнко Ярослав Іванович
Ведмедюк Артем Дмитрович
Меньших Олена Емануїлівна

**ОЛІМПІЙСЬКИЙ ІГРИ.
УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ
В ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ:
ПЕРЕМОГИ ТА ПОРАЗКИ**

Навчально-методичний посібник

Комп'ютерне верстання
Любченко Л. Г.

Підписано до друку 27.01.2016. Формат 60х84/16.
Ум. друк. арк. 3,4. Тираж 300 пр. Зам. № 5786

Видавець і виготівник видавничий відділ
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Адреса: бульвар Шевченка, 81, м. Черкаси, Україна, 18031
Тел. (0472) 37-13-16, факс (0472) 35-44-63,
e-mail: vydav@cdu.edu.ua, <http://www.cdu.edu.ua>
Свідоцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК №3427 від 17.03.2009 р.